

sayı 04 - temmuz / ağustos 2008

özgürlük için .com e-dergi

S. Çağlar Onur ile Röportaj

OpenOffice.org
Bir Martı Kadar Özgür

Yerelleştirme 101

Xfce'de
Masaüstüne Makyaj

Pardus 2008
Yenilikleri

Pardus 2008 Özel Sayısı

İçindekiler

- 04-07. Haberler
- 08-09. Pardus 2008 ve Yenilikleri
- 10-11. Pardus 2008’de İlk Ayarlar
- 12-13. Bilgisayarınızın Demirbaşı: Amarok
- 14-17. OpenOffice.org: Bir Martı Kadar Özgür...
- 18-21. Gimp Filtrelerini Tanıyalım – 2
- 22-25. Xfce’de Masaüstünü Güzelleştirmek
- 26-31. Çeviri Yaparak Katkıda Bulunmak İster Misiniz?
- 32-34. PyQt Dersleri – 3
- 35-40. Röportaj: “Kopyala Yapıştır Değil, Alinteri ve Gözyaşı”
- 41-42. Arabayla Akrobasi Yapın!
- 43-44. Özgürlüğün Sesi: Last.fm

künye

Bu sayının editörü:

Gökmen Görgeç

Bu sayıda katkıda bulunanlar:

Ahmet Hiçyılmaz, Akın
Ömeroğlu, Ali Işingör,
Aydın Gündüz, Ceren
Çalıcı, Ceyhan Akyıldız,
Fahri Dönmez,
Gökmen Görgeç, Mirat
Can Bayrak, Mustafa
Albayrak, Necmettin
Begiter, Orhan Gültekin,
Seda Akay, Server Acim,
Seyit Gönenç Çalıcı,
Şaban Kuş, Şükrü Bezen,
Uğur Çetin, Umut Pulat

Tasarım:

artistanbul (Pınar Eskikan)

Özgürlüğün e-dergisi,

Creative Commons

(by-nc-sa) 3.0 ile lisanslanmıştır.

Pardus ismi ve logosu, TÜBİTAK

UEKAE’nin tescilli markasıdır

Bu yayın, Türkiye’nin en büyük özgür
yazılım topluluğu olan Özgürlüğün
tarafından hazırlanmaktadır.

“Topluluğu olmayan dağıtım, yarımdır.”

Yazının başlığına bir geliştiricimizin Linux dağıtımları hakkındaki sözünü taşıdım..

İşte bu söz tümüyle gerçeği gösteriyor. Olması gerekeni ve aslında arzulananı, bekleneni anlatıyor. Düşünün, bir işletmeniz var ve üretime başlayacaksınız. Öncelikli amacınız çoğunlukla paradır ve işletmenin devamlılığını sağlayabilmek için satış yapmanız gerekecektir, öyle değil mi?

Peki, ya öncelikli amacınız para değilse? İşte o zaman müşterilere değil bir topluluğa ihtiyacınız olacak ve öncelikli amacınız para olmadığı için kuruluşunuzu besleyecek şey de destek, gönüllülük ve benzeri şeyler olacaktır.

Pardus da bu anlattığıma bir örnek oluşturmaktadır (Sayın Erkan Tekman'ın 1 Nisan şakasını henüz unutmadık). Pardus, sadece geliştiricileri ve gönüllüleriyle büyüyen, gelişen, değişen bir proje değil; aynı zamanda binlerce, on binlerce kullanıcısının sesini duyan, sorunlarına çözüm arayan, açıklarını bir bir kapatan bir Linux dağıtımdır.

Söze bir daha dönelim: “Topluluğu olmayan dağıtım, yarımdır.”

KDE4 pencere yöneticisinin, Pardus kullanıcılarının azımsanmayacak desteğiyle çevrilmeye başlandığını ve çevirilerin bitmesine az kaldığını biliyor muyuz? E-posta listelerinde ve Özgürlüğün forumlarında Pardustaşların birbirlerinin sorunlarına çözüm yolları aradığını; bazı Pardustaşların Uluzilla'da paket isteğinde bulunurken paket inşa dosyalarını eklediklerini ve

depomuzun büyümesine katkıda bulunduklarını; benzer yollarla herkesin yeni fikirler üreterek Pardus'un gelişimine yön verdiklerini biliyor muyuz? Sahiden yoksa siz, şu an okuduğunuz e-derginin yazarlarının sizin gibi öğrenci, öğretmen, mühendis, hukukçu, işletmeci ya da herhangi bir başka iş yapan, özgürlük düşkünü Pardus kullanıcıları olduklarına inanmayanlardan mısınız?

Son bir kez daha: topluluğu olmayan dağıtım, yarımdır. Pardus, geliştiricileriyle, paketleyicileriyle, gönüllüleriyle ve on binlerce kullanıcısıyla bütün bir dağıtımdır. Kullanıcıların sabır dolu bekleyişleri, geliştiricilerin yorgun beyinleri, bunun yanında büyük bir başarının hazzı ve heyecanı... Sonunda, Pardus 2008 hoş geldi!

Pardus 2008'e ithaf ettiğimiz bu özel sayımızda, Pardus 2008 ile beraber gelen değişikliklere değineceğiz. Ayrıca Amarok, Stellarium ve OpenOffice.org programları ile Mania Drive oyununun incelemelerini de bulacaksınız. Çeviri ile ilgilenen ve program yerelleştirmelerinde görev almak isteyen arkadaşlarımızın Yerelleştirme 101 makalesini okumadan geçmemelerini öneriyorum. Bunların dışında, dergimizde her ay yer vermeyi planladığımız Gimp, PyQt dersleri ve Xfce makalesini de ilerleyen sayfalarda görebileceksiniz. Peki, hepsi bu kadar mı? Tabii ki değil. Daha fazla, daha fazla...

Bir sonraki sayıda ekipçe görüşmek üzere... Özgürlük için iyi okumalar!

Meraklısına: Yazının başındaki söz, geliştiricimiz Ali Işingör'e ait.

Mozilla Rekoru Kırdı

Mozilla Firefox ve çok kullanılan birçok özgür yazılımın geliştiricisi olan Mozilla Vakfı, bilindiği üzere topluluğu ile beraber bir etkinlik düzenlemişti. Firefox 3.0'ı 24 saat içinde en çok indirilen program yapmayı amaçlayan Mozilla topluluğu bunun için İnternet sitesinde özel bir bölüm açmış ve sosyal iletişim ağları üzerinden duyurular yapmıştı.

Bizlerin de destek olduğu bu etkinlik sonucunda Firefox 3 amacına ulaşmayı başardı. 17 Haziran ile 18 Haziran tarihlerinde yapılan ölçümlerin resmi sonuçlarına göre 24 saat içinde Mozilla Firefox 3.0, tam 8.002.532 kere indirildi. Bu sonuca göre 2 Temmuz tarihinde Guinness, rekoru tescilleyerek kabul etti.

Haberimizin yazıldığı anda Mozilla Firefox dünyada tam 28.924.124 kere indirilmiş olup bu indirmelerin 507.000 tanesi ülkemizden yapılmıştı. Eğer siz de bu konu ile ilgili istatistik-

leri merak ediyorsanız Firefox'un web sayfasını ziyaret edebilirsiniz.

Firefox 3, Pardus 2008 ile beraber kurulu olarak geliyor ve Mozilla Vakfı bu yeni sürümle kullanıcılara daha güvenli, daha hızlı ve daha iyi bir İnternet deneyimi sunmayı amaçlıyor.

Firefox
join the revolution.

Acer'dan Linux Hamlesi

Asus Eee PC ve HP Mini-note ile aynı sınıfta yer alan Acer Aspire One, düşük fiyatlı, küçük dizüstü pazarında onlarla rekabet edecek. İhtiyaçları karşılamak için optimize edilmiş özellikleriyle Acer Aspire One 8.9 inçlik ekranı ve bir kilodan az ağırlığı (0.9 kg) ile taşınabilir olmanın tüm gereklerini karşılıyor.

Aspire One, Eee PC gibi 8 GB'lık bir flash disk üzerinde barındırmasının yanında kullanıcılara 80 GB'lık sabit disk seçeneği de sunuyor. Bellek ise isteğinize göre 512 MB ya da 1 GB olabiliyor.

Acer Aspire One'ın en güzel yanı, kendi sınıfındaki diğer bilgisayarlarla benzer olarak Linux yüklü gelmesi. Daha doğrusu bilgisayarı dilerseniz Windows XP, dilerseniz hafif bir Linux dağıtımı olan Linpus Linux Lite yüklü olarak edinebiliyorsunuz.

Dahası Acer'ın Linux yüklü bilgisayarları sadece düşük fiyatlı ürünleriyle sınırlı kalmayacak. Acer Pazarlama Başkan Yardımcısı, Linux'un maliyet konusundaki avantajlarını da gözönünde tutarak bu kararı aldıklarını açıklıyor. Gianpiero

Morbello, "Aslında Microsoft yüzünden Linux'a geçiyoruz. Evet, Microsoft çok güçlü ve bu kararı uygulamak çok zor olacak ama Linux pazarını geliştirmek için çok çalışacağız." diyor. Linux yüklü olanının 199, Windows yüklüsünün ise 299 sterlinden satışa sunulduğu Aspire One, umarız, bilgisayarların Linux kurulu şekilde de gelebileceği konusunda bilgisayar pazarına cesaret veren ürünlerden biri olur.

Pardus'tan Kamuoyuna

Pardus Proje Yöneticisi Erkan Tekman'ın

blogunda Pardus Kullanıcıları Derneği ile ilgili yazdığı açıklamayı aktarıyoruz:

Son günlerde yaşanmakta olan kimi gelişmeler ışığında kamuoyuna bir açıklama yapma gereği duyulmuş olup, TÜBİTAK Hukuk Müşavirliği'nin duyurusu aşağıdadır:

Pardus Kullanıcıları Derneği adı altında faaliyet gösteren kişi ve kuruluşların Pardus sisteminin yaratıcısı olan TÜBİTAK-UEKAE ve TÜBİTAK-UEKAE çalışanları ile hiçbir fiili veya hukuki ilişkisi veya işbirliği bulunmamaktadır. 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve meri mevzuat hükümleri çerçevesinde doğabilecek olası hukuki ihtilaflara mahal vermemek adına bu tür oluşumlar ve bu oluşumlar altında Pardus markası kullanılmak suretiyle yürütülecek faaliyetler öncesinde TÜBİTAK-UEKAE'den izin alınması gerekmektedir. Aksi durumda ilgili kişiler hakkında cezai ve hukuki süreçlerin başlatılması yoluna gidilecektir. TÜBİTAK-UEKAE'nin izni dışında kurulan oluşumlardan ve bu oluşumların yürütmüş olduğu hiçbir faaliyetten TÜBİTAK-UEKAE sorumlu tutulamaz. Kamunun bilgisine saygı ile arz olunur.

Kim Korkar PDF'ten?

PDF düzenleme özelliği OpenOffice.org'a ekleniyor, ama bunun için birkaç ay daha beklememiz gerekecek.

OpenOffice.org eklenti sitesinin haberine göre Sun PDF Aktarıcı eklentisi (SPI)

OpenOffice.org 3.0'ın mevcut geliştirici sürümünde çalışıyor. Kararlı sürümün nasıl olacağını kimse kestiremez ama beta sürümü, mevcut PDF araçlarının yeteneklerinin neredeyse tamamına ulaşmış durumda!

SPI'yi denemek için OpenOffice.org 3.0'ın bir ön sürümünü indirip yüklemeniz gerekiyor. Yüklemeden sonra SPI'yi, Araçlar-> Eklenti Yöneticisi üzerinden kurabilirsiniz.

Öntanımlı olarak SPI, PDF dosyalarını OpenOffice.org Çizim (Draw) programıyla açıyor, bunun yanı sıra isterseniz OpenOffice.org Sunu (Impress) programını da kullanabiliyorsunuz.

Aslında Çizim programı, PDF formatının kısıtlamaları göz önüne alındığında mantıklı. Hiçbir program –Adobe tarafından hazırlanan Acrobat hariç– özgün dosya biçimini korumak suretiyle, bir satırdan fazlasını düzenleyemiyor. Bu nedenle Çizim programına aktarmak son derece mantıklı, çünkü Çizim programı her satıra ayrı ayrı düzenlenebilir metin alanı muamelesi yapıyor.

Yapılan testlerde SPI mevcut haliyle bile sadece metin aktarımı yapan AbiWord ve satır halinde olmayan metni çeviremeyen KWord'dan çok daha iyi durumda.

OpenOffice.org 3.0'ın yayınlanma tarihine kadar SPI'nin de gelişim göstereceğine ve en çok kullanılan eklentilerden birisi olacağına hiç şüphe yok.

Nokia, Maemo 4.1'i Duyurdu

Nokia'nın N8xx serisi tabletlerinde kullandığı Linux tabanlı işletim sistemi Maemo, yeni 4.1 sürümüyle iki önemli yeni özelliği getiriyor: Elektronik posta istemcisi Modest ve bir Linux dağıtımına daha çok benzeyen yeni paket yönetim sistemi.

Maemo 4.1'deki elektronik posta istemcisi Modest, SMTP, POP ve IMAP protokollerine destek veriyor. Modest

ismine karşın (mütevazı anlamına geliyor), çoklu hesap yönetimi her hesap için ayrı imza vs. gibi gömülü sistemler için yazılmış olan e-posta istemcilerinde genelde olmayan onlarca özelliğe sahip.

4.1 güncellemesiyle Maemo kapalı, şirket tabanlı bir sistem olmaktan çıkıp tam bir gömülü Linux dağıtımı olma yolundaki en büyük adımlarından birini atıyor. Nokia, Maemo'nun ilk piyasa çıkışından itibaren yavaşça sistemin kapalı kodlu elemanlarını açık kaynak kodlu alternatifleriyle değiştirmeye

başladı. Onaysız uygulamaların kurulumunu kolaylaştırdı, kabuk ve root erişimini açtı, şimdi de son olarak sistem güncelleme işlemini diğer Linux dağıtımlarında olduğu gibi paket sistemine çevirdi. Bakalım, Maemo buradan nereye gidecek?

Birlikte Çalışabilirlik Nerede?

Kamu kurumlarının bilgi ve belgelerini işlemekte, saklamakta ve birbirleri ile değiştirmekte kullandıkları formatlar bu kamu kurumlarının e-kurum uygulamalarının birbirleri ile çalışması ve sonuçta vatandaşın e-devlet hizmetlerini hızlı ve kesintisiz bir şekilde alması açısından çok önemli. Bu bağlamda bizde de, pek çok diğer devlet gibi, e-devlet için "Birlikte Çalışabilirlik" esasları oluşturma, bunları bir kılavuz halinde kullanıma sunma ve sonrasında da bu esasların uygulanmasını sağlama çalışmaları bir süredir devam etmekte. 2003 yılında başlatılan ve koordinasyonu, izlenmesi, değerlendirilmesi ve yönlendirilmesi DPT Müsteşarlığı tarafından

yürütülen olan e-Dönüşüm Türkiye Projesi'nin çıktılarından birisi de Birlikte Çalışabilirlik Rehberi. 2004 ve 2005 yıllarında katılımcı bir süreç ile hazırlanan rehberin ilk

sürümü, Ağustos 2005'te bir Başbakanlık Genelgesi ile yayımlanarak yürürlüğe girdi. Bu rehber özgür yazılımlar açısından çok önemli, çünkü DOSYA (VERİ) SUNUMU ve DEĞİŞİMİ bölümünde ofis dokümanları ile ilgili olarak: "Diğer taraftan, OASIS (Organization for the Advancement of Structured Information Standards) tarafından ofis dokümanları için standart olarak kabul edilen "Open Document Format for Office Applications - OpenDocument" formatının önümüzdeki dönemde kamu kurumlarının belge değişimi için zorunlu standart olarak kullanılması öngörülmektedir."

şeklinde bir cümle içeriyor. Ayrıca ofis dokümanlarının değişimi için Microsoft Office 97 formatları ve OASIS ODF formatlarının ikisini de kabul edilebilir dosya biçimleri olarak işaret ediyor. Kısacası rehberin ilk sürümü mevcut baskın formatı kabul etmekle birlikte özgür yazılımları da içeren rekabetçi bir gelecek planlıyor. Geçen üç yılın getirdiği teknik ilerlemeler gözönüne alındığında güncelliğini yitirmekte olan rehber, 2007 ve 2008 yıllarında yine katılımcı bir süreçte gözden geçirildi ve ikinci sürüm taslağı hazırlandı. Ancak bu taslak ilk sürüme göre önemli

bir yön değişikliğine işaret ediyor. Öncelikle ODF için sözü edilen öngörü sulandırılmış vaziyette. Daha da önemlisi, bir standart değil de bir ürün olan, rekabeti değil de tekelin sürmesini hedefleyen, hapsolmadan başka bir gelecek vadetmeyen OOXML formatı da rehberde girmiş. Ofis dokümanı formatları konusunun geleceği bir dipnota indirgenmiş:

"Office Open XML Formats" (OOXML) konusundaki gelişmeler ve bu kapsamda gerek Uluslararası Kuruluşlarda gerek Avrupa Birliği bünyesinde yürütülen ilgili çalışmalar takip edilmekte olup, OOXML'e ISO/IEC 26300 ile birlikte benimsenen standart olarak yer verilmesi ya da ISO/IEC 26300 standardının tek başına benimsenmesi konusu bu gelişmeler doğrultusunda değerlendirilecektir."

Dünya Ticaret Örgütü OOXML'i rekabete engel olarak ilan etmiş, Avrupa Komisyonu OOXML'in ISO standardı haline gelme sürecini soruşturmaya başlamış, Microsoft yetkilileri "format savaşları"nın galibini ODF olarak ilan etmiş ve Microsoft firması Office yazılımlarının ODF formatını OOXML'den daha önce destekleyeceğini açıklamışken, bizdeki bu geri adımı anlamak zor. OOXML'in Birlikte Çalışabilirlik Rehberi'ne girmesi ile kamu kurumları üzerindeki yeni Microsoft Office sürümlerine terfi ve OOXML formatlarını öntanımlı olarak kullanma baskısının artacağı kesin. Fransa kamuda OOXML'i kullanımını yasaklamış, İngiltere'nin BECTA'sı (ki Microsoft ile daha geçenlerde uzun süreli ve geniş kapsamlı

bir anlaşma imzalandı) dahi Microsoft Office 2007'ye geçişi tavsiye etmezken, bu adım, açık ve eşit rekabet, hapsolmanın ve tekelleşmenin önlenmesi ve kamu kaynaklarının etkin kullanımı açılarından hiç de parlak bir gelecek vadetmiyor. Neyse ki DPT bu taslağı yayımlamadan önce kamuoyu görüşlerini toplama yoluna gitmiş durumda. 1 Ağustos 2008 tarihine kadar birliktecalis@dpt.gov.tr adresine e-posta ile ya da DPT Müsteşarlığı'na yazılı olarak görüşünüzü iletebiliyorsunuz. Türkiye'nin en büyük Pardus topluluğu Özgürlükçün, tüm katılımcılarını DPT ile acilen iletişime geçmeye ve sesimizi tekrar yükseltmeye çağırıyor.

OOXML tüm dünyada da protestolarla karşılanıyor.

OpenMoko Geliyor

İlk açık cep telefonu platformu geliştirici firması olan OpenMoko, 21. yüzyılın taşınabilir bilgisayar ortamı olacağı savını ortaya attığı "OpenMoko Neo FreeRunner" ürününü sanal ortamda satışa sunmaya başladı.

Son kullanıcıya 7 Temmuz 2008 tarihinden itibaren ulaşmaya başlayacak olan bu ürün, GNU/Linux ortamında çalışacak ve son kullanıcının konuşma, kısa mesaj ve kişi listesi oluşturma gibi tüm ihtiyaçlarını karşılayacak. OpenMoko, bu özellikleri telefonun

donanım özelliklerini güçlü tutacak olan periyodik güncellemelerle tamamlayacak. Yeni yazılım, ağustos ayında düzenlenecek olan "Linux World"te kamuoyuna tanıtılacak ve cep telefonu uygulamalarında heyecan verici yeni bir adres olacak.

Bu telefon, iki ayrı sürüm şeklinde satışa sunulacak: 850 Mhz veya 900 Mhz Tri-band GSM farklı ülkelerdeki frekanslarla uyumlu olacak. Siyah, oval-şekilli ve 170.1 gram ağırlığındaki OpenMoko Neo FreeRunner cep telefonu,

2.8" 480x640 VGA dokunmatik ekranı, Wi-Fi (802.11 b/g), AGPS, GPRS 2,5G, Bluetooth 2.0, iki adet 3-eksenli hareketli sensörleri ve 128 MB WSDRAM ve 256 MB NAND Flash özellikleri ile gelecek.

OpenMoko, geliştiricilerini kapalı taşınabilir mimarinin sınırlamalarından kurtararak, onların taşınır ve özelleştirilebilir geliştirme ortamlarının gücünü kullanarak özel marketler için taşınır uygulamalar yaratmaları konusunda özgür bırakmaktadır. Böylece Özgür ve Açık Kaynak Kodlu Yazılımlar (FOSS)

ortamlarında geliştiriciler, FreeRunner telefonun özel sürümlerini yaratarak, cep telefonlarının çalışma sistemlerine ve hatta görsel öğelerine yeni bir boyut kazandırabiliyorlar. CAD dosyaları Creative Commons lisansı ile lisanslanarak, endüstri tasarımcılarının OpenMoko Neo FreeRunner cep telefonlarının görünümünü değiştirmelerine ve alternatif tasarım materyalleri seçmelerine ve hatta telefonun algılanmasında değişiklikler yapma olanağı sunuyor.

OpenMoko Neo FreeRunner cep telefonu'nu önerilen fiyatı 399 \$ olacak. OpenMoko GNU/Linux yüklü bu cep telefonunu web sayfasındaki alışveriş sitesinden ve Avrupa, Hindistan ve Kuzey Amerika'daki yetkili satıcıları aracılığı ile satışa sunacak.

Özgür pençe

Aydın gündüz

Pardus 2008 ve Yenilikleri

Pardus 2008'in çıkması ile gözler yine Pardus'un üzerine çevrildi. Biz de bu yazımızda Pardus 2008'i inceliyoruz

Pardus, ilk sürümünü yayınladığı günden bu yana yayınladığı tüm sürümlerde özgün teknolojileri ve özgür yazılım teknolojilerine yaptığı katkıları ile dikkat çekiyor. Biz de bu sayımızda Pardus'un son kararlı sürümü olan Pardus 2008'i ve getirdiği yenilikleri inceliyoruz. Yazımızın ilk kısmında Pardus'un özgün teknolojileri olan, PiSi, Kaptan, Tasma, Çomar ve Müdür'ü inceleyip; Pardus 2008 ile beraber yeni gelen görüntü yöneticisini inceleyip yazının devamında da Pardus 2008 ile beraber gelen temel yenilikleri bulabilirsiniz.

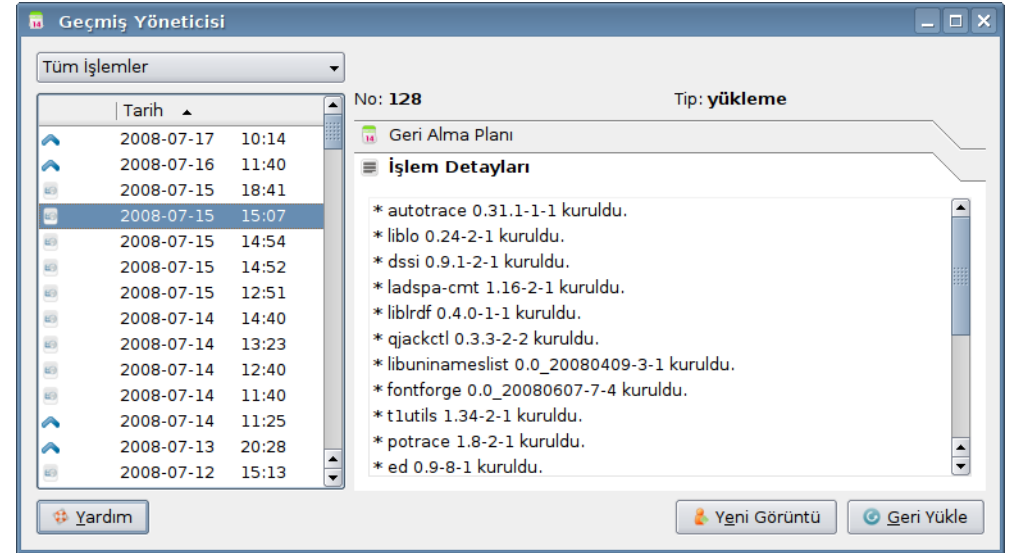
Pardus 2008 ile beraber gelen en önemli yeniliklerden biri, kullanıcı yönetimine PolicyKit sisteminin dahil edilmesi oldu. PolicyKit ile gelen gelişmiş yetkilendirme sistemi tüm kullanıcıların yetkilerini detaylı bir şekilde ayarlanmasına izin veriyor. Yetkili kullanıcı, Pardus'un parola sorma davranışlarını ve yetkilendirme ayarlarını Tasma'da bulunan ve yenilenen Kullanıcı Yöneticisi ile beraber kolayca ayarlayabiliyor.

Paket Yöneticisi

Önemli yeniliklerden birisi de paket yönetim sistemi oldu. PiSi internet üzerinden birkaç tıklama ile kolayca yeni uygulamalar indirmeyi ve kurmayı sağlıyordu. Pardus 2008 ile yenilenen Pisi artık çok daha kararlı ve hızlı çalışıyor. Bilgisayarınızda kurulan uygulamaları güncellerken yalnızca o pakette güncellenen dosyaları içeren küçük paketleri kullanabiliyorsunuz. Bu sayede kotalı internet kullanıcıları da kotalarını doldurmadan Pardus'u en güncel hali ile kullanabilecekler. Paket yöneticisinden yapacağınız ayarlarla artık bir vekil sunucunun arındayken de paketlerinizi güncelleyebilirsiniz. Bunun yanı sıra güncellemelerinize bir bant genişliği ayırarak ağınızın tamamı yerine bir kısmını kullanarak paketlerinizi güncelleyebilirsiniz.

PiSi'nin en önemli yeniliklerinden biri de yeni gelen geçmiş yönetimi desteği oldu.

Geçmiş Yöneticisi aracını kullanarak sisteminizde kurulu eski paketlere dönebilir ya da sisteminizin o anki anlık görüntüsünü kaydedebilirsiniz. PiSi tüm bunların yanında artık vekil sunucuların ardından bağlanmayı daha kolay hale getiriyor.

Yalı ve Kaptan

Pardus'u sabit diske kurmak için kullanılan YALI ise Pardus 2008 ile tamamen baştan yazıldı. Qt4 teknolojisinin avantajını kullanan YALI, sisteminizin hızına bağlı olarak 30 dakika içinde kurulumu gerçekleştiriyor. Sistemi kurmak istediğiniz sabit diskin biçimlendirmesinden, klavye, tarih, saat gibi ayarlara kadar birçok değişkeni ayarlamayı sağlayan YALI ile Pardus sorunsuz ve hızlı kuruluyor. Pardus'un ilk açılışında bizi karşılayan Kaptan masaüstü yapılandırma aracı da

Pardus 2008 ile beraber yenilendi. C++ dili yerine Python ile kodlanan Kaptan bu sayede diğer Pardus uygulamaları ile daha entegre çalışıyor. Yeni arayüzü sayesinde daha kolay bir kullanıma kavuşan Kaptan ile fare ayarlarınızı ve temel masaüstü ayarlarınızı yapabilirsiniz. Ağ ve depo ayarlarını da Kaptan ile yapmanız mümkün. Depo ayarlarında katkı deposunun da isteğe bağlı bir şekilde sisteme eklenmesinin sağlanması ile yeni kullanıcılara daha fazla paketi kolayca kurma şansı veriliyor.

Görüntü Yöneticisi

Pardus 2008 ile beraber gelen yeniliklerden birisi de Görüntü Yöneticisi. Görüntü Yöneticisi ile özellikle deneyimsiz kullanıcıları çok zorlayan ekran kartı ayarları kolayca yapılabilir. Görüntü Yöneticisi'ni Tasma'da ilk çalıştırdığınızda ekran kartınızın modelini algılayarak size ekran kartınıza ilişkin özel sürücüler kurmanızı tavsiye ediyor. Bu sürücüler kurduktan sonra görüntü yöneticisinden sürücünüzü seçip bilgisayarınızı yeniden başlattığınızda bilgisayarınız üç boyut desteği ile beraber açılacaktır. Görüntü Yöneticisi ile ayrıca kullandığınız monitörü de seçebilir ve bu sayede monitörünüze ilişkin özel ayarları da kullanabilirsiniz. Görüntü Yöneticisi ile ekranınızın renk derinliğini ve çözünürlüğünü de değiştirmeniz mümkün.

Ağ Yöneticisi uygulaması ile bağlandığınız ağlara ait profiller oluşturabilirsiniz. Oluşturduğunuz profiller daha sonra otomatik olarak algılanır ve bu ağların kapsamına girdiğinizde sisteminiz ağa otomatik olarak bağlanır. Bağlantı bilgilerini sistem çekmecesinden izleyebilir ve ağınzla ilgili güncel bilgileri alabilirsiniz. Kablolu, kablosuz ve modem bağlantıları ağ yöneticisi üzerinden yapmanız mümkün.

Tasma ve diğer yenilikler

Tasma, Pardus 2008 ile yenilenen teknolojilerden biri. Pardus'un önceki sürümlerinde tasma-ekstra paketi ile kurulan gelişmiş seçenekler artık Tasma menüsünden kolayca açılabilir. Tasma'nın kullanıcılara kolaylık sağlayan sekmeli arayüzü ise ayarların hızla ve kolaylıkla yapılmasını sağlıyor.

Pardus 2008'in altyapısına bakıldığında ise özgün Pardus teknolojileri olan Çomar ve Müdür'ün de yenilendiğini görüyoruz. D-Bus altyapısına geçen Çomar bu sayede uzaktan yönetim işlemlerinde büyük kolaylıklar sağlıyor ve sistemin kararlılığını artırıyor.

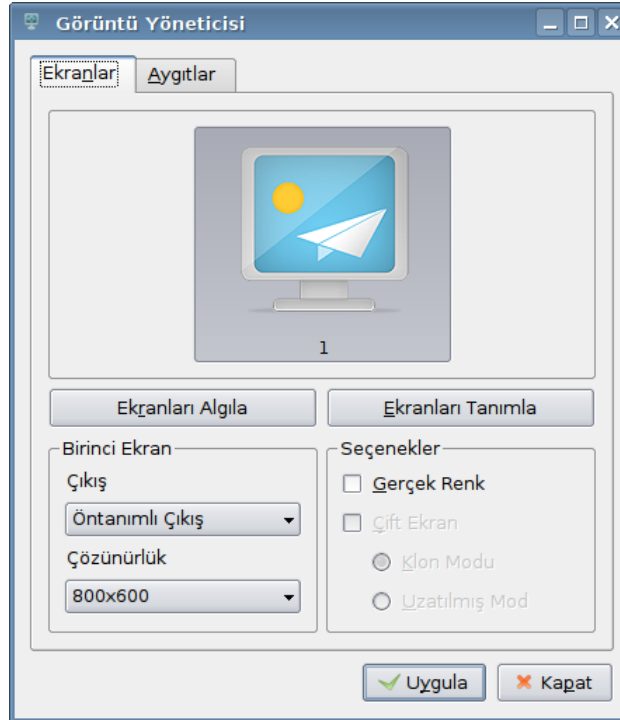
Pardus 2008'in güncel çekirdek desteği ile sisteminize bağladığınız tüm çevre birimleri kolayca tanınıyor ve yapılandırılıyor. Yazıcı kurulumu ise Pardus 2008 ile son derece kolay. Yazıcınızı bilgisayara bağlayın ve Pardus 2008 tüm kurulum işlemlerini birkaç dakika içinde sizin için tamamlasın. Yazıcınızı artık kullanabilirsiniz.

Pardus 2008 sürümü, Pardus teknolojilerindeki yeniliklerin yanında birçok güncellemeyi de içeriyor. Pardus 2008 masaüstü yöneticisi olarak KDE 3.5.9 sürümü ile geliyor. KDE'nin 3 sürümünün son güncellemesi olan bu yönetici ile kullanıcılar masaüstü ihtiyaçlarını sorunsuz bir şekilde karşılayabiliyor. KDE 4 dahil olmak üzere Pardus kullanıcıları farklı masaüstü yöneticilerini de depodan kurarak Pardus'u kendi ihtiyaçlarına göre özelleştirebiliyor.

En güncel Linux çekirdeği olan 2.6.25 serisi ile Pardus 2008 çok daha fazla donanım desteği, kararlı ve güvenilir bir bilgisayar deneyimi sunuyor. Altyapı tarafında ise GCC 4.3 ve Python 2.5 gibi önemli bileşenlerle JAVA 6 bulunuyor.

Pardus 2008 internet tarayıcısı olarak en hızlı ve becerikli tarayıcı Mozilla Firefox'un 3.0 sürümünü bizlerle buluşturuyor. Bu sayede internet kullanıcılarını hızlı ve güvenli sörf imkanını buluyor. OpenOffice.org ise tüm ofis dosya biçimleri ile uyumlu 2.4.1 sürümü ile Pardus'u iş süreçlerinde kullanıcıların yardımına koşuyor.

Tüm bunların yanı sıra değişmeyen şeyler de var. Pardus, 2008 sürümü ile de bilişim okur yazarlarının temel ihtiyaçlarını ve çok daha fazlasını karşılamaya devam ediyor. Türkçe arayüzleri ve büyük topluluk desteği ile siz de özgürlük için bir adım daha atın ve Pardus 2008 kullanın!

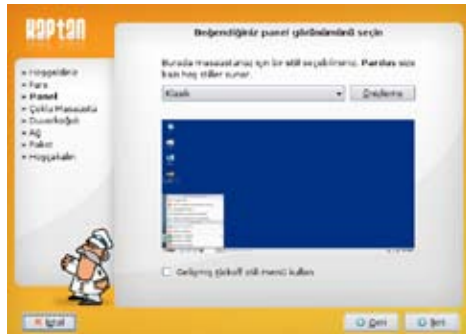

Pardus 2008'de İlk Ayarlar

Taze taze kurduğunuz Pardus 2008'in ilk özelleştirme ayarlamalarını bu yazıdan yararlanarak yapabilirsiniz.

Pardus 2008'i bilgisayarımıza kuruyor ve bilgisayarımızı yeniden başlatarak ilk defa açıyoruz. Ve Pardus 2007'den tanıdığımız bir yüz karşımıza çıkıyor: Kaptan Masaüstü, yenilenen arayüzü, güncellenen ve eklenen özellikleri ile bizleri karşılıyor.

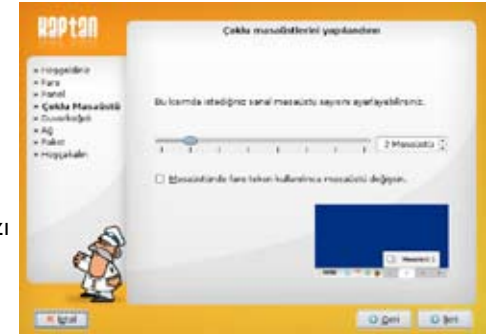
"Kaptan Masaüstü"nde ilk adımımızı fareyi yapılandırmak için atıyoruz. Bu bölümde, dosya ve izinleri açarken kullanacağımız tıklama sayısını ve faremizdeki düğmelerin sırasını ayarlayabiliyoruz. Bunlara ek olarak, eğer faremizde bir kaydırma tekerleğimiz varsa bu tekerleğin hareket yönünü de tersine çevirebiliyoruz. İleri'ye bastığımızda ayarlarımız kaydediliyor ve diğer ekrana geçiyoruz.

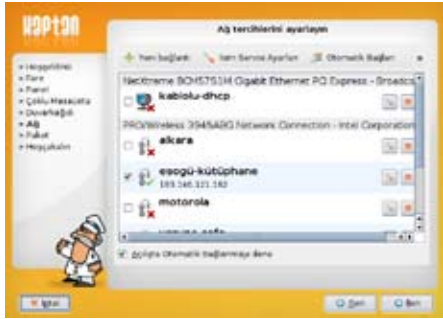

Şimdi "panel" ile ilgili ayarlarımızı yapacağız. 4 farklı seçenek arasından panel görünümümüzü belirleyebiliriz. Bu seçenekler sırasıyla Klasik, Modern, Transparan ve Yeni Jenerasyon. Ayrıca "Gelişmiş Kickoff stili menü kullan" seçerek Pardus menümüzü gelişmiş menü ile değiştirebiliyoruz. Yaptığımız tüm değişiklikleri tanıtım amaçlı küçük bir önizleme penceresinden görebildiğimiz gibi istersek "Önizleme" tuşuna basarak

sistemimizde yaptığımız değişiklikleri birebir de görebiliriz. "İleri"ye bastığımızda ayarlarımız kaydediliyor ve diğer ekrana geçiyoruz.

Burada masaüstü sayımızı ayarlayacağız. Eğer birçok pencere ile birlikte çalışıyorsanız, bu pencerelerin düzeni sizin için önemli bir konudur. Pardus 2008'in bizlere sunduğu sanal masaüstleri sayesinde artık pencereler arasında kaybolmak yerine belli bir düzen içerisinde tamamen işimize odaklanabileceğiz. Masaüstü sayımızı belirledikten sonra -faremizin tekerleği varsa- fare tekerleğini oynattığımızda masaüstlerini değiştirmek isteyip istemediğimizi belirleyebiliriz. Şimdi "ileri"ye basıyoruz ve böylece ayarlarımızı kaydediyoruz.

masaüstümüze yerleşecek. “İleri” ile ayarlarımızı kaydederek diğer ekrana geçiyoruz.

Bu ekranda ağ ayarlarımızı yapacağız. Pardus 2008 kullandığı en son kernel sürümü ve sağladığı üstün donanım desteği sayesinde, eğer varsa, ethernet ve kablolu ağ kartınızı tanıyacaktır. Bağlantı oluşturmak istediğimiz donanımı seçip, ayarlarımızı yaptıktan sonra bağlantımızı oluşacaktır. Artık bu bağlantıyı kullanarak internete girebiliriz. “İleri”ye tıkladığımızda ağ ayarlarımız kaydedilecek ve son adıma geçeceğiz.

Son adımımızda paket ayarlarını yapacağız. Paket yöneticisinin sistem çekmecesine içine yerleşmesini isteyip istemediğimizi ve eğer istiyorsak ne kadar sıklıkla güncelleştirmelerin kontrol edileceğini belirleyebiliriz. Bunlara ek olarak, katkı deposunu sistemimize ekleyip eklememek istediğimize de karar verebiliriz. Bundan sonraki ekran, “Kaptan”ın görevinin sonlandığı ve bizlerin “Görüntü Yöneticisi”, “Tasma”, “Kullanıcı Grupları ve Yardım Sayfaları” gibi uygulamalara yönlendirildiğimiz bir bölüm.

Ekran Yapılandırma

Kaptan ile sistemimizdeki gerekli ayarlamaları yaptıktan sonra sıra ekran kartı sürücülerimizi kurmaya geliyor. Anılarımızı tazeleyelim: Pardus 2007’de ekran kartımızın modeline uygun paketleri depodan indirip kurduktan sonra nvidia-xconfig komutu verip xorg’u yeniden başlatarak ekran kartı sürücülerimizi yapılandırabiliyorduk. Peki Pardus 2008 için durum nedir? Ekran kartımızın

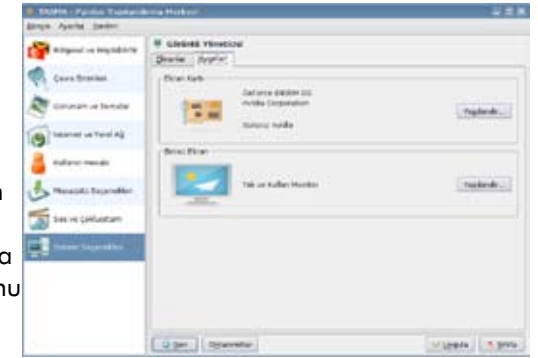
modeline uygun olan paketleri indiriyor ve kuruyoruz. Bundan sonrası Pardus 2007’den biraz farklı. Sonraki işlemler için Pardus 2008 ile birlikte gelen gerçekten yetenekli bir uygulama bekliyor bizleri. Uygulamamızın adı: “Görüntü Yöneticisi”.

“Görüntü Yöneticisi”ne Tasma -> Sistem Seçenekleri -> Görüntü Yöneticisi yolu ile ulaşabiliyoruz.

Görüntü Yöneticisi’nde iki ana bölüm bulunmaktadır. Bunlar; “Ekranlar” ve “Aygıtlar”dır.

“Ekranlar” bölümü altında, ekranlarımızı algılayabilir, tanıtabilir; ayrıca ekranımızın çıkışı ve çözünürlüğü gibi ayarları yapabiliriz. Eğer birden fazla monitörle çalışıyorsak “Klon Modu”nu ya da “Uzatılmış Mod”u seçerek, ekranlarımızdaki görüntülerin durumunu istediğimiz gibi ayarlayabiliriz. Ekranlarımızdaki bu büyük değişikliği sadece bir tıkla gerçekleştirdiğimizi hatırlatmak istiyorum :).

“Aygıtlar” bölümü altında ise ekran kartımızı ve ekranımızı yapılandırabiliyoruz. Mesela ekran kartı sürücümüzü güncelleştirmek için yapmamız gereken tek şey, gerekli paketleri yükledikten sonra, Tasma -> Sistem Seçenekleri -> Görüntü Yöneticisi -> Aygıtlar -> Ekran kartı yapılandır yolunu izleyerek donanımımıza uygun olan sürücüyü listeden seçmek ve bilgisayarımızı yeniden başlatmak. Her şey bu kadar basit :).

Diğer Ayarlar

Tüm bu yeniliklerden başka Tasma -> Görünüm ve Temalar yolunu izleyerek de simge seti, pencere, stil gibi ayarları kişisel tercihlerimize göre özelleştirebiliriz. Pardus 2008 elbette ki bunlarla sınırlı değil. Bundan sonrasını keşfetmek sizlere kalıyor. Pardus dolu günler diliyorum :).

Bilgisayarınızın Demirbaşı:

Bilgisayarlarımızın demirbaşları olan uygulamaların başında ortam oynatıcılarının geldiği konusunda hiç şüphe yok. Özgür yazılım dünyasında bir çok dağıtımın varsayılan ortam oynatıcısı Amarok'u da, belki de bu nedenle, hepimiz tanıyoruz. Tabii Amarok'u sadece ortam oynatıcısı olarak tanımlamak çok eksik kalıyor.

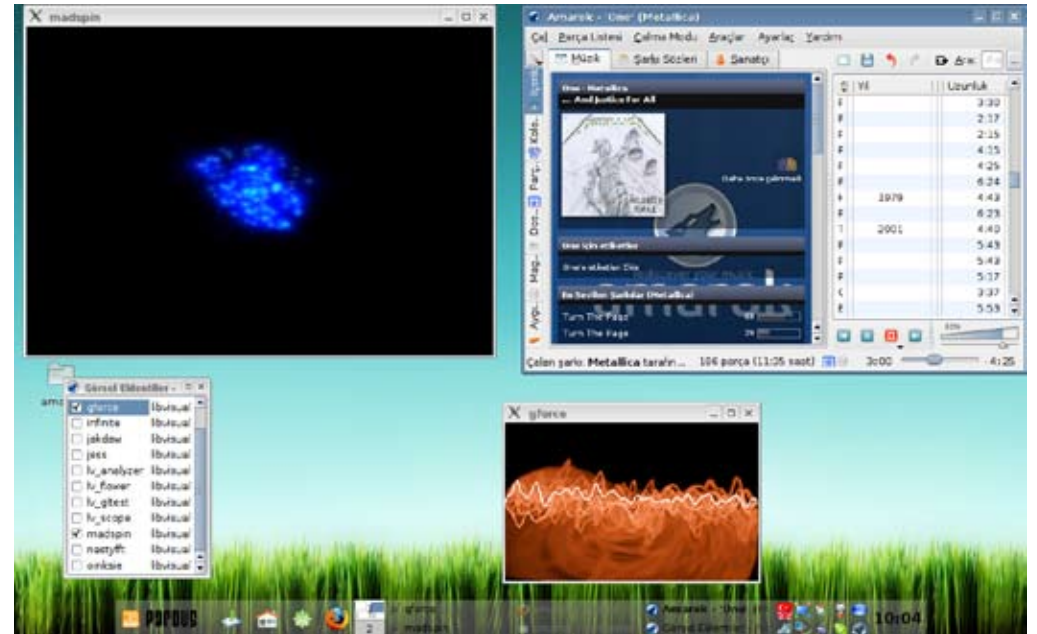
KDE'nin ortam oynatıcısı uygulaması Amarok, kdemultimedia paketinden bağımsız olarak da sürüm yayımlıyor. Bu yönüyle de KDE'nin diğer ortam oynatıcılarından farklı bir yeri olduğunu gösteriyor. Zaten Amarok, KDE 4.0 serisiyle beraber KDE'nin bir bileşeni olmaktan çıkacak ve Windows kullanıcılarının da vazgeçilmezi haline gelme yolunda ilerlemeye başlayacak. Amarok, 2.0 sürümünden sonra Windows kullanıcılarına da ulaşarak kullanıcı kitlesini kat be kat artıracak gibi gözüküyor.

Amarok, bilgisayarınızdaki tüm medyayı organize etmeye, oynatmaya ve çevrimiçi müzik mağazasından alışveriş yapmanın keyfini çıkarmanıza imkan sunuyor. Bunların yanında, kişiselleştirilebilir arayüzleri ve uyumlu betikleri ile diğer medya oynatıcılarından hep bir adım ileride duruyor.

Amarok'un Özellikleri

- Albüm kapaklarını Amazon.com'dan otomatik indiren bütünsel kapak yöneticisi. Tüm sanatçılarda yüksek performans sergiliyor. :)
- MP3, OGG, Real Audio, AAC, FLAC gibi birçok dosya türünü oynatabilme
- Çalan şarkının şarkıcı bilgilerini Wikipedia'dan getirme
- Şarkı sözlerini otomatik olarak önünüze getirme
- Birden fazla çalma listesini kolayca yönetmek için "çalma listesi tarayıcısı"
- Oylama sistemi ile istatistiklerin tutulması
- 10-bant grafik ekolayzırı
- Parçalar arası geçişi yumuşatma (Crossfading)

- Dosya takip sistemi. Dosya checksum'ları sayesinde müzik dosyasını başka bir yere taşısanız da artık koleksiyonunuzun bütünlüğü bozulmuyor.

Çöp

Ev Dizini

oi_say03_
kucuk.pdf

Sistem

amarok

- Kolay yapılandırma için Hoşgeldiniz Sihirbazı. Amarok'u ilk defa çalıştırdığınızda koleksiyonunuz taranır.
- Bütünleşik iPod, iRiver iFP, Creative Nomad, Creative Zen, Rio Karma çalıcı desteği
- Podcasting desteği
- Bütünleşik CD yazma desteği
- Css'ler ile yapılandırılabilir renk şemaları ve tarayıcı görünümleri oluşturma
- Gelişmiş etiket yönetimi, MusicBrainz ve toplu etiketleme desteği. (Hakkında hiçbir bilginizin olmadığı bir parçaya oynatma listesinde sağ tıklayıp "Parça için parça bilgilerini düzenle"yi seçtiğinizde karşınıza gelen ekranda "MusicBrainz kullanarak etiketleri doldur" seçeneğini görürsünüz. Bu tuşa basıp beklediğinizde, içeriği binlerce gönüllü tarafından sürekli olarak denetlenen, 290 bini aşkın şarkıcı/grup, 460 binden fazla albüm ve 5,5 milyona ulaşmış parçaların bilgilerini içeren MusicBrainz, veritabanında sizin dinlediğiniz parçanın "akustik parmak izi" ile eşleşen parçaları araştırıp sonucu size sunar.
- SQLite3 , MySQL ve PostgreSQL gibi üç farklı veritabanı desteği
- Hareketli sistem çekmecesini simgesi (opsiyonel)
- GStreamer için KIO desteği ile uzaktan kontrol
- Bütünleşik Audioscrobbler desteği. Yani Amarok'u Last.fm ile servisleri ile bütünleşik kullanabilir, Last.fm önerilerine göre değişken çalma listeleri oluşturabilirsiniz.
- Betik desteği. Bu betiklerle DCOP üzerinden Amarok'unuza daha gelişmiş özellikler ekleyebilirsiniz.
- Değişik ses motorlarını destekleme (aRts, GStreamer, Helix, MAS,
- Görsel efekt desteği
- Bütünleşik Magnatune müzik dükkanı
- Çok fonksiyonlu bir klavyeniz varsa durdur, oynat, sonraki şarkı, önceki şarkı düğmeleri ile Amarok'u yönetebilme
- Kopete gibi anında mesajlaşma yazılımlarında Amarok'ta dinlenen şarkıyı durum mesajı olarak gösteren eklentiler

- SuperKaramba ile kuracağınız birçok temayla Amarok'u masaüstünüzün bütünleşik bir parçası haline getirebilme
- Simge durumunda iken veya başka bir program ile çalışırken Amarok'u aktif etmeden ona müdahale etmenize olanak sağlayan kısayol tuşları
- Windows tuşu + Z ~> Önceki Parça
- Windows tuşu + X ~> Oynat
- Windows tuşu + C ~> Parçayı Duraklat
- Windows tuşu + V ~> Çalmayı Durdur
- Windows tuşu + B ~> Sonraki Parça

Bu kadar özellikten sonra yine de "Ben sadece listemdeki müzikleri dinlemek istiyorum, bu kadar çok güzelliğe ihtiyacım yok." diyorsanız; Amarok'u, birçok oynatıcıdan aşına olduğunuz, ufak oynatıcı modunda kullanabilirsiniz. :)

En popüler KDE uygulaması olan Amarok'un tema desteğini, www.kde-look.org adresine girerek görebilir ya da Amarok menüsünden "Ayarlar->Amarok Programını Yapılandır->Görünüm->Stilleri İndir" ile değişik temalar indirebilirsiniz. Keyifli dinlemeler!.. :)

PAPPOUS

1

2

amarok (konqueror)

amarok (konqueror)

09:35

Bir Martı Kadar Özgür...

Özgür ve açık kaynak kodlu ofis yazılımı
OpenOffice.org, her yeni sürümde daha da güçlü
özellikler sunarken, OpenDocument gibi gerçek bir
standardı da destekliyor...

Günümüzde ofis yazılımları hayatımızda vazgeçilmez bir yer edinmiş durumda. Hatta öyle ki, bilgisayarımıza bir işletim sistemi kurduğumuzda yapacağımız ikinci iş, bir ofis programı aramak oluyor. Ülkemizde bu ihtiyaçlar genelde yüksek ücretler talep eden ofis programları ile yapılıyor. Peki, ama tonlarca para harcamadan ücretli ofis yazılımları ile yaptığımız işleri yapabileceğimiz alternatifler yok mu? Elbette var... Bu alternatiflerin en güçlüsü, açık kaynak kodlu ve özgür bir yazılım olan OpenOffice.org.

Tam bu noktada şunu sorabilirsiniz: "İyi, hoş ama ben bu ismi bile bir acayip

(Neymiş, .org artık ne anlamı varsa!) olan ofis programını neden tercih edeyim?" O halde gelin, aklınızdaki sorulara açıklık getirmek için OpenOffice.org'un bizlere fazladan neler sağladığını keşfetmeye başlayalım...

Öncelikli olarak, OpenOffice.org özgür ve ücretsiz bir yazılım. Sahip olmak için yüzlerce YTL harcamanız gerekmiyor. Tek yapmanız gereken, resmi sitesinden dilediğiniz sürümü bilgisayarınıza indirip bilgisayarınıza kurmak olacak. Şayet bir Linux dağıtımı kullanıyorsanız bu işlemi de yapmanıza gerek kalmıyor. Pardus 2008 içinde en güncel sürüm olan OpenOffice.org 2.4.1 kurulu geliyor.

İkinci önemli husus ise, hiç şüphesiz standartlar. XML tabanlı, açık ve özgür OpenDocument standardı sayesinde, bu standardı destekleyen tüm uygulamalarda OpenOffice.org bileşenlerine gerek duymadan belgelerinizi çalıştırabilirsiniz. Bu standardın yanı sıra, anlatılması önem arz eden ve sizin de önyargılarınızı ortadan kaldıracak fonksiyon ise her ne kadar yapılaş aşamalarındaki fikirleri birbirine zıt olsa da Microsoft Office ile uyumlu çalışması. Şöyle ki, OpenOffice.org yardımıyla birçok MS Office belgesini (Word, Excel, Powerpoint) açabilir, değiştirebilir, MS Office ya da OpenOffice.org dosya biçimlerinde kayıt edebilirsiniz. Tüm bunların yanında ofis paketimiz kullanıcı dostu arayüzü ile sizlere ilk andan itibaren büyük kullanım kolaylığı sağlıyor. Buna ek olarak OpenOffice.org'un 2.4 sürümüyle birlikte, MS Office 2007'nin bile henüz desteklemediği ve standartlaşma süreçleri durdurulan OOXML dosya türlerini de tanıdığını unutmayalım... :)

OpenOffice.org aynı zamanda platform bağımsız bir yazılım paketidir. MS Office sadece Windows ve Mac OS platformlarında (Mac OS X için özel üretilmiş Ms Office mevcut), AppleWorks sadece Mac OS platformunda çalışabilirken, OpenOffice.org her üç platformda da çalışabiliyor. Bu da dosya dönüştürücü gibi verimsiz çözümlerin önüne geçen, kurumsal yapılarda büyük avantaj sağlayan bir özellik.

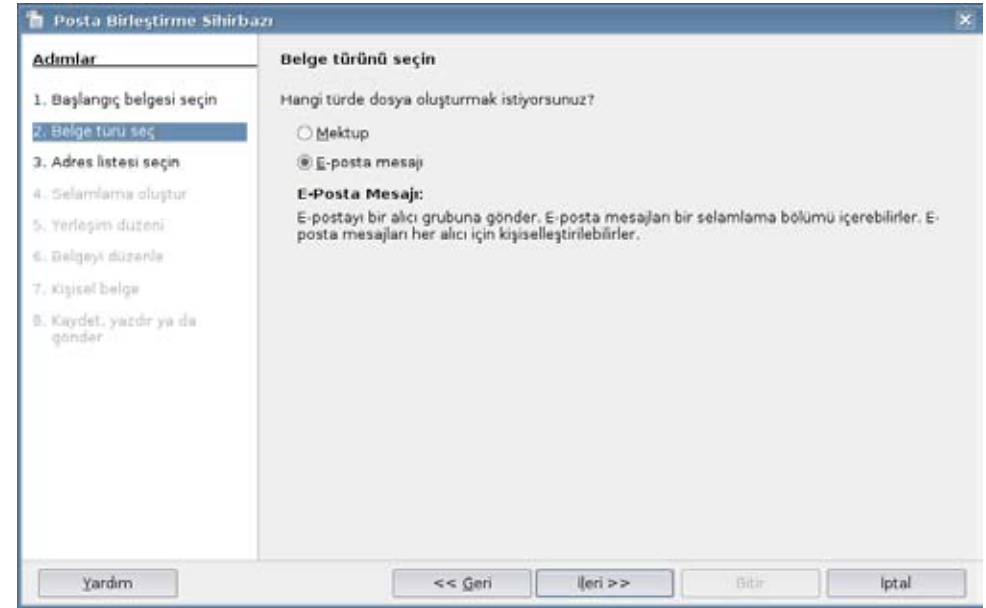
Size özel bir OpenOffice.org? Evet... OpenOffice.org "özgür" ve açık kaynaklı bir yazılım olduğundan yeniden programlanabilir ve değiştirilebilir. Diğer ofis yazılımlarında olduğu gibi hem ücret ödeyip hem de siz sunulana razı olmak zorunda değilsiniz! Beanshell, Java, Javascript ve Python dillerini kullanarak OpenOffice.org'u geliştirebilirsiniz.

Yalnız değilsiniz!

OpenOffice.org'un desteğinin, sahipli ve ücretli yazılımlardan çok daha iyi ve hızlı olduğunu söyleyebiliriz. OpenOffice.org ile ilgili desteğe ihtiyaç duyduğunuzda www.openoffice.org.tr, www.ooforum.org ve www.ozgurlukicin.com/forum forumları ile www.openoffice.org.tr/content/view/41/50/ adresinden ulaşabileceğiniz e-posta listelerinde binlerce OpenOffice.org kullanıcısı ve geliştiricisi size destek için hazır.

Peki, hiç mi eksiği yok? Elbette hemen hemen tüm yazılımların olduğu gibi, OpenOffice.org'un da bazı ufak tefek sıkıntıları var. Örneğin, her ne kadar Opera, Mozilla Thunderbird gibi ücretsiz edinebileceğiniz çözümlerle

halledilebilecek olsa da OpenOffice.org ile birlikte bir elektronik posta istemcisinin gelmemesi, göreceli bir eksiklik. Yine çevrimiçi destek alabileceğiniz forumlar, e-posta listeleri hatta ücretsiz elektronik kitaplar vb. bulunmasına rağmen, çevrimdışı yardım dosyalarının henüz tamamıyla Türkçe'ye çevrilmemiş olması zaman zaman kullanıcıları rahatsız edebilir. Ayrıca, her ne kadar Microsoft Office ile uyumlu çalışsa da, yapmış olduğunuz makroları OpenOffice.org'da çalıştıramazsınız; fakat ofis paketimiz bunları belleğinde tutar. Elbette bunlar kesinlikle OpenOffice.org'un başarısını görmezden gelmeye yeterli sebepler değil. Gelin şimdi de OpenOffice.org'un biraz daha derinliklerine inelim ve ofis

paketimizin modüllerini genel hatlarıyla açıklamaya çalışalım.

Kelime İşlemci (Writer)

MS Office ile özdeşleşen ve kullanıcıların vazgeçilmezleri arasında başı çeken Word'ün eşdeğeri OpenOffice.org Kelime İşlemci (oowriter) ile karşımıza çıkıyor. Bu eşdeğerliğini bizlere kanıtlamak için .doc uzantılı belgeleri sorunsuzca çalıştırıyor ve Farklı Kaydet'te bize ODF uzantısı olan .odt haricinde Word ile uyumlu olarak kaydetme seçeneğini sunuyor. Kelime İşlemci de bahsedebileceğimiz ikinci büyük özellik, imla denetimini sağlayan "Zemberek". Geleceği açık görünen Zemberek, yazım esnasında adeta Türk Dil Kurumu görevi

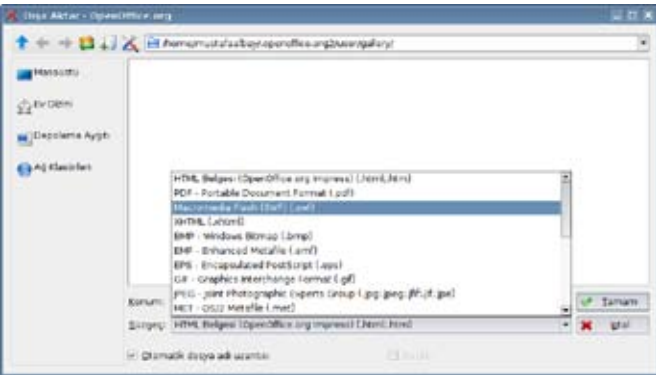

görüyor. Paketimizin diğer modüllerinde de karşımıza çıkan ve anlata anlata bitiremeyeceğimiz bir diğer işlevi ise en çok şirket çalışanlarının işine yarayan, belgeyi .pdf olarak kaydetme seçeneği. OpenOffice.org bu konuda tektir. Bu sayede Kelime İşlemci’de yazmış olduklarınızı patronunuzla paylaşırken bu özellik size büyük fayda sağlayacak. Artık dosyalarınızı PDF olarak kaydederken, aralığı ve içerdiği resimlerin sıkıştırma seviyesini de tanımlamak mümkün oluyor. Ek olarak, PDF dosyaları küçük resimleri ve köprüleri de tam olarak içeriyor.

Eski ismi Auto-Pilot olan uygulamadan bahsetmeden geçmenin, OpenOffice.org Kelime İşlemci’ye haksızlık olacağı kanısındayım. Yeni sürümde sihirbazlar başlığı altında toplanan uygulamalar sayesinde birkaç aşamada mektup, faks vb. oluşturabilirsiniz. Tüm bunların yanı sıra, yukarıda eksiklik olarak belirttiğimiz e-posta işini bu uygulamada halledebilirsiniz. Hazırladığınız belgeleri Posta Birleştirme Sihirbazı yardımı ile, birkaç kısa işlemle dilediğiniz kişilere e-posta yoluyla gönderebilirsiniz.

Sunu (Impress)

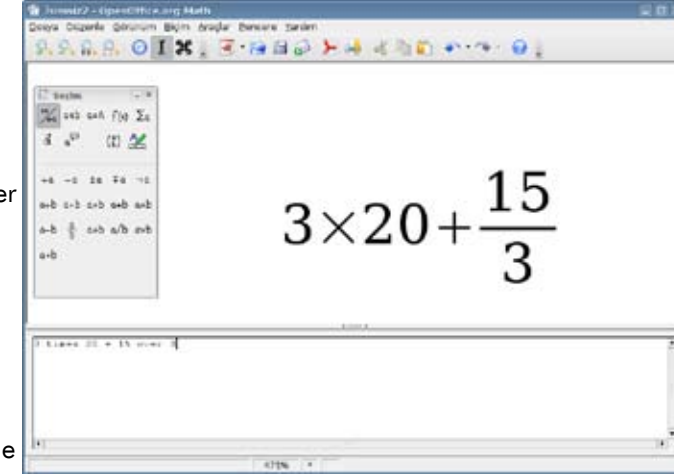
Sunu yapmak denince akla ilk olarak PowerPoint gelir. OpenOffice.org cephesinde bunun karşılığı, kullanıcıların değişmez uygulaması, OpenOffice.org Sunu. İçerdiği şablonlar ile işinizi kolaylaştırması, sahip olduğu geliştirilmiş yazı tipleri ve çizim nesneleri, ses, video, grafik gibi sunumlarınızı zenginleştirmenizi sağlayacak materyalleri çalışmalarınıza eklemenize olanak tanınması ilk bakışta dikkati çeken özelliklerinden. Tasarımlarımızda iki ve üç boyutlu resimlerden, simgelerden, canlandırmalardan da faydalanabilirsiniz.

OpenOffice.org Sunu, dosya biçimi olarak bizlere çok fazla seçenek sunuyor. Bunların en önemlilerini, PowerPoint ve Flash formatlarında kayıt yapılabilmesi olarak sıralayabiliriz. Dışa aktarma yöntemiyle tek tıkla sunumumuzu bir Macromedia Flash dosyası haline getirebilir, ayrıca sunumlarınızı İnternet’te de yayınlatabilirsiniz. Flash çıktısı alma özelliği rakip ofis paketleri arasında sadece OpenOffice.org’da var. Tabii bu alternatiflerin yanında, OpenDocument açık standardını seçerek hep özgür de kalabilirsiniz... :)

Formül (Math)

Open Office.org Formül, son derece gelişmiş yetenekleriyle MS Office’de küçük bir eklenti halinde olan denklem düzenleyiciyi geride bırakmakla kalmayıp, izini bile kaybettiriyor! Formül (Math), isminden de anlaşıldığı gibi, matematiksel formüllerle çalışanlar için hazırlanmış bir uygulama. Formül’de yapmış olduğunuz uygulamaları kendi içerisinde kullanmak haricinde, diğer OpenOffice.org modülleriyle bütünleşik bir şekilde kullanabilirsiniz. Örneğin bir tez hazırlarken kullanmak istediğiniz matematik formüllerini uygulamamızda hazırladıktan sonra Kelime İşlemci’de Nesne Ekle seçeneğinden bu işi pratik bir şekilde halledebilirsiniz.

Çizim (Draw)

Windows ortamında Paint’in yetersizliğinden, Photoshop’un da karmaşıklığından şikayetçiyseniz, OpenOffice.org Çizim (Draw) bu boşluğu doldurmak için imdat çağrınıza cevap veriyor. Çizimlerde iki boyutu destekleyen OpenOffice.org Çizim, ilk bakışta sade arayüzü ile sizleri yanıltabilir. Bu özelliği onun son derece pratik ve kullanışlı bir yazılım olmasını sağlıyor. Çizim, içerisinde barındırdığı hazır şekillerle hazırlamayı düşündüğünüz şemalarda sizlere kolay tasarım imkânı veriyor. Bunun yanı sıra, elbette sadece hazır taslakları değil, dışarıdan çağrıldığınız görseller üzerinde de değişiklikler yapabilirsiniz.

Ayrı satılan daha profesyonel resim işleme araçlarından beklenen işlemler bir çırpıda gerçekleştirilebiliyor; resmin açısını, rengini değiştirebiliyor, gölge gibi efektler verebiliyorsunuz. Resmin renkleri, gama, parlaklık, kontrast gibi özelliklerini değiştiren efektlere kolayca ulaşabiliyorsunuz. Aslında efektler listesi de çok şey saklıyor. Resmi eskitme gibi filtreler bile mevcut. OpenOffice.org’un diğer bileşenlerinin resim işleri için Çizim’i yardıma çağırdığından bahsettim. Çizgi biçimlerindeki cömertliği de resim işlerinde marifetini aratmıyor. Örneğin, Kelime İşlemci de çok işe yarayabiliyor. Çizgilerinizi

kesikli yapabiliyor (hatta bu kesikli çizgilerin aralıklarını ayarlayabiliyor), uçlarına çok çeşitli oklar kullanabiliyorsunuz.

OpenOffice.org Çizim (Draw) altında hazırladığınız resimleri kaydetmek istediğinizde de karşınıza birden fazla seçenek çıkıyor. Eğer bu resimleri OpenOffice.org ile kullanacaksanız kendi dosya biçiminde kaydetmeniz önerilir. Çünkü Çizim ile yaptığınız işlerdeki efektler farklı dosya biçimlerinde desteklenmeyebiliyor, resmin bazı özelliklerinin kaybolması çok büyük bir olasılık. Çizimlerinizi JPEG gibi yaygın bir dosya biçiminde de saklayabilirsiniz elbet...

Tüm bu olanakların yanında OpenOffice.org Çizim'in gücünü ortaya çıkaran önemli bir nokta daha var: Hız. Bu araç ile yaptığınız işlemler neredeyse eşzamanlı gerçekleşiyor.

Hesap Tablosu (Calc)

Her yönüyle Excel'i andıran OpenOffice.org Hesap Tablosu, her zaman elinizin altında olması gereken bir araç. Calc ile Excel'de hazırlamış olduğunuz tabloları sorunsuzca açabiliyorsunuz fakat grafiklerde ve önceden bahsettiğim gibi makrolardaki sorunlar gözden kaçmıyor. DataPilot teknolojisi ile veritabanından çekilen verilen işlenmesi, özetlenmesi gibi faaliyetleri kolaylıkla sonuçlandırabilirsiniz. OpenOffice.org 1.1 zamanlarında bir belgede sadece 32.768 satır desteklenirken kullanıcıların gelen yoğun istek üzerine bu sayı Microsoft Excel ile aynı seviyeye çıkartıldı. Artık Calc ile hazırlanan hesap tabloları 65.536 satır uzunluğunda olabiliyor.

OpenOffice.org Hesap Tablosu'nun en büyük mucizesi sihirbazlar, gelişmiş hesap tablosu fonksiyonları arasından

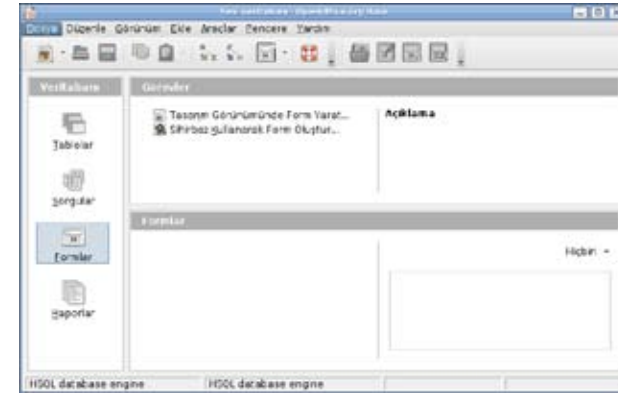
Veritabanı (Base)

OpenOffice.org'un 2.x sürümleriyle birlikte gelen Veritabanı, bilgilerin büyük bir hız, verim ve şeffaflıkla veritabanına aktarılmasına izin verir. OpenOffice.org Veritabanı yardımıyla MS Access de olduğu

gibi tablo, form, sorgu ve raporlar oluşturup düzenleyebilirsiniz. Özellikle yeni başlayan kullanıcılar için Yeni Tablo Sihirbazı mucizeler yaratıyor. Hiç SQL bilmeyenler bile kolayca gömülü HSQLDB veritabanı motoru sayesinde Java teknolojisini de kullanarak veritabanı oluşturabiliyor. Böylece harici bir veritabanına gerek duyulmuyor. Bu durumda tüm bilgiler (tablo tanımları, veriler, sorgular, formlar, raporlar vb) bir XML dosyasında tutuluyor.

Önemli bir not olarak belirtmek isterim ki, OpenOffice.org bugün Dünya'da ve ülkemizde, aralarında Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, İsviçre Sigorta, Atom Enerjisi Kurumu, Emekli Sandığı, TÜBİTAK, Bayındırlık Bakanlığı, İnönü Üniversitesi, Sabancı Üniversitesi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Memorial Hastanesi, Özel Sefa Hastanesi, Porland ve Alarko'nun da bulunduğu yüz binlerce kurum ve milyonlarca kişi tarafından kullanılıyor.

Yazımı noktalarken, Linux dünyasına adım atmasıyla beni de bu yolda daha azimli kılan sınıf arkadaşım bu yazı aracılığıyla bir kez daha teşekkür eder, hepimize bol Pardus'lu günler dilerim.

GIMP FİLTRELERİNİ TANIYALIM – 2

Yapabileceklerinizin hayal gücünüzle sınırlı olduğu Gimp'te, fırça ve filtreleri doğru kullanarak çok başarılı tasarımlara imza atabilirsiniz. Bunun yolu da filtreleri tanımak ve onlarla denemeler yapmaktan geçiyor.

Gimp filtrelerini tanımakla ilgili ilk yazımızda Bulanıklaştır ve Gürültü filtrelerini incelemiştik. Devam niteliğinde olan bu yazıda da Kenar tanıma, Birleştir ve Generic filtreleri üzerinde duracağız. Bu arada; filtreleri bir resme, katmana ya da sadece seçili bir bölgeye uygulayabileceğimizi unutmayalım.

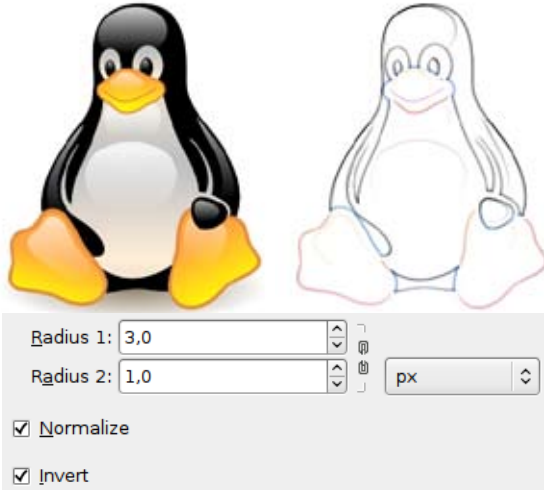
BÖLÜM 3 : KENAR TANIMA FİLTRELERİ

Bu bölümde "Difference of Gaussians", "Edge", "Laplace", "Neon" ve "Sobel" filtreleri bulunmaktadır. Bu filtreler, bir resimdeki farklı renkler arasındaki sınırları bularak resimde yer alan nesnelerin dış hatlarını belirlememizi sağlar. Şimdi bu filtreleri teker teker inceleyelim.

1. Difference of Gaussians: Resimdeki nesnelerin kenarlarını belirlemede en çok kullanılan filtrelerden biridir. Resme ya da seçili bölgeye iki farklı yarıçap değerine sahip bulanıklık filtresini (gaussian blur) uygulayarak bir sonuç elde eder. Önemli olan bulanıklık yarıçaplarını belirlemektir. Önizleme seçeneği bu konuda bize yardımcı olur. Küçük yarıçap değerlerini arttırmak kalın görümlü kenarlar verirken; büyük çap değerlerini azaltmak, kenar için tanımladığımız eşik değerinin artmasına neden olur. Güzel bir netice için yarıçap-2 değerinin yarıçap-1 değerinden küçük olmasını tercih edin. (Radius 1 > Radius 2). Ayrıca yarıçap değerlerinin yanında bir zincir simgesi vardır. Eğer zincir birleşik şekilde

2. Edge: Bu filtre bize farklı kenar belirtme yöntemleri sunar.

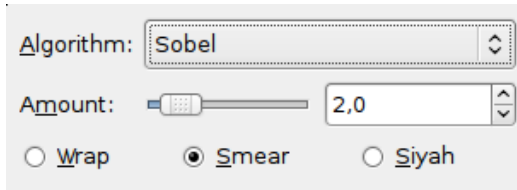
Bu yöntemler:

- **Sobel:** Asıl Sobel filtresi kadar seçeneği olmadığı için özel bir yanı yoktur. Arkaplanı koyulaştırarak sınırları farklı renkle belirgin hale getirir.
- **Prewitt:** Sobel'den farklı bir görünümü yoktur.
- **Gradient:** Kenarlar daha ince, renk karışıklığı (kontrast) az ve sobel'den daha bulanık olur.
- **Roberts:** Sobel'den belirgin bir farkı yoktur.
- **Differential:** Kenar parlaklığı daha azdır.
- **Laplace:** Kendi özel filtresinden farklı bir yanı yoktur.

Filtre penceresinde yer alan "amount" küçük değerlerde ince siyah kenarlı yüksek kontrastlı resimler; büyük değerlerde ise kenarların yoğun olduğu düşük kontrastlı, koyu bölgelerin çok renkle gösterildiği resimler ortaya çıkarır. Wrap, Smear, Black seçeneklerinin ise bir işlevi yoktur.

3. Laplace: Bu filtre, ince, geniş kenarlı pikseller üreten laplacian yöntemini kullanarak resimdeki kenarları belirginleştirir. Resmin arkaplanı siyah olur.

ise, yarıçap-1 için girdiğiniz değerle orantılı olarak yarıçap-2 değeri de değişecektir. İsterseniz fare ile üstüne tıklayarak zinciri ayırabilir ve yarıçap değerlerini ayrı ayrı girebilirsiniz. "Normalize" ifadesinin seçili olması resimdeki parlaklığı artırır. "Invert" seçimi ise sınırların beyaz arkaplan üstünde görünmesini sağlar, aksi halde resmin arkaplanı siyah olur.

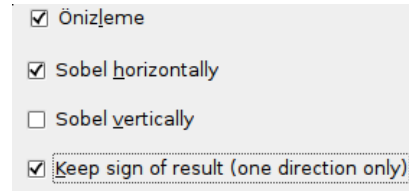
4. Neon: Resimdeki kenarlara parlak neon efektini uygulayarak kenarları ortaya çıkarır. Yarıçap (Radius) değeri kenarların hangi genişlikte belirginleşeceğini ayarlamamızı sağlar. Miktar değeri ise fitrenin hangi oranda uygulanacağını ayarlar. Örnek olarak verilen resimde yarıçap değeri: 5 ve miktar : 0,40 için alınan sonuç görülmektedir.

5. Sobel: Resim üstünde ayrı ayrı yatay ve dikey kenarları belirginleştirir.

Sobel horizontal (yatay): yakın yatay sınırlara uygular
Sobel vertically (dikey): yakın dikey sınırlara uygular
Keep sign of result:

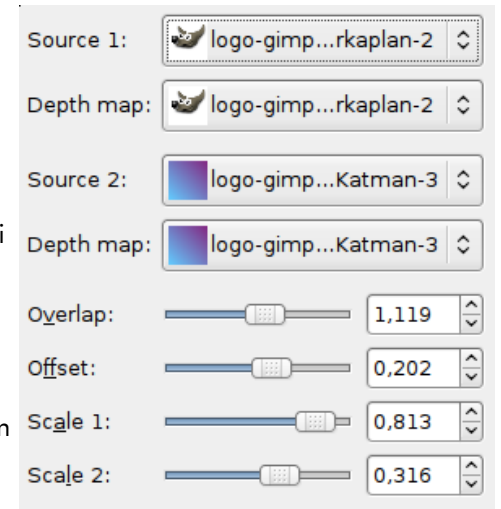
Bu özellik sadece yönlerden biri seçili olduğunda çalışır. Girinti ve çıkıntılarla resme kabartma görünümü verir.

BÖLÜM 4 : BİRLEŞTİRİLTİRELERİ

İki ya da daha fazla resmi tek resim olarak birleştiren filtrelerdir. "Depth Merge" ve "Film" olmak üzere iki adettirler.

1. Depth Merge: İki resim ya da katmanı birleştirmek için kullanılır. Her resmin hangi bölümlerinin görüneceğini belirleyebilirsiniz. Resimlerin her biri maske olarak çalışan bir haritayla eşleştirilir. Resme uygulandığı zaman, maskenin koyu kısımları alttaki resmi gösterir ve parlak kısımlar da resmi maskeler. Bu filtre ile çalışmak için resim ve haritalar aynı büyüklükte olmalıdır. Çok katmanlı bir resme de bu filtreyi

uygulayabilirsiniz. Bu durumda seçim yapabilmek için bütün katmanlar bir listede sunulur.

Source 1, Source 2: Birleşmede kullanılacak kaynak resimleri tanımlar.

Depth Map: Kaynaklar için dönüşüm haritası olarak kullanılacak resimleri tanımlar.

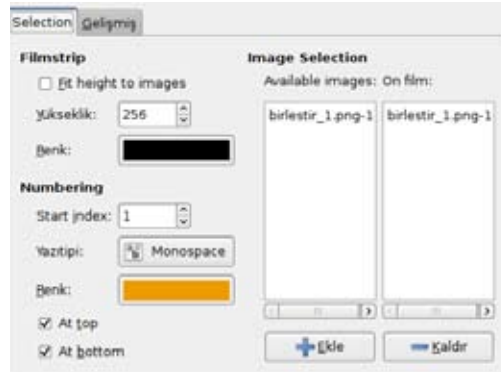
Overlap: Resimler arasındaki yumuşak geçişi sağlar.

Offset: Bu özellik resimlerin birleşme oranını ayarlar. Resimlerden birinin diğerine göre daha çok ya da daha az ön planda olmasını sağlar.

Scale 1, Scale 2: Offset özelliğine benzer. Farkı daha hassas olması ve her bir haritayı ayrı ayrı işlemesidir. Ölçeği daha düşük değere getirdiğinizde resmi daha koyu yapacak, böylece birleştirmede siyah renk ön plana çıkarak resmin daha fazla kısmının görünmesini sağlayacaktır.

2. Film: Birçok resmi bir fotoğraf filmi içinde birleştirir. Resimlerde renk ya da herhangi başka bir özelliği değiştirmez. Filtreyi seçtiğimizde açılan menünün "Selection" bölümünde yer alan ifadeleri incelersek;

Fit Height to Images: Elde edilecek film şeridinin yüksekliğini ana resimlerin yüksekliğine uydurur.

Yükseklik: Elde edilecek resmin yüksekliğini ayarlamamızı sağlar. Eğer ana resimlerin yükseklikleri farklı ise belirtilen değere uygun hale getirir.

Renk: Resimlerin çevresinde kullanılacak rengi belirler.

Start Index: Resimler için kullanılacak başlangıç numarasını belirler.

Yazı Tipi: Sayıların yazı tipini belirler.

Renk: Sayılar için kullanılacak rengi belirler.

At Top, At Bottom: Sayıların film şeridi üzerindeki yerini belirler. (at top: üstte, at bottom: altta)

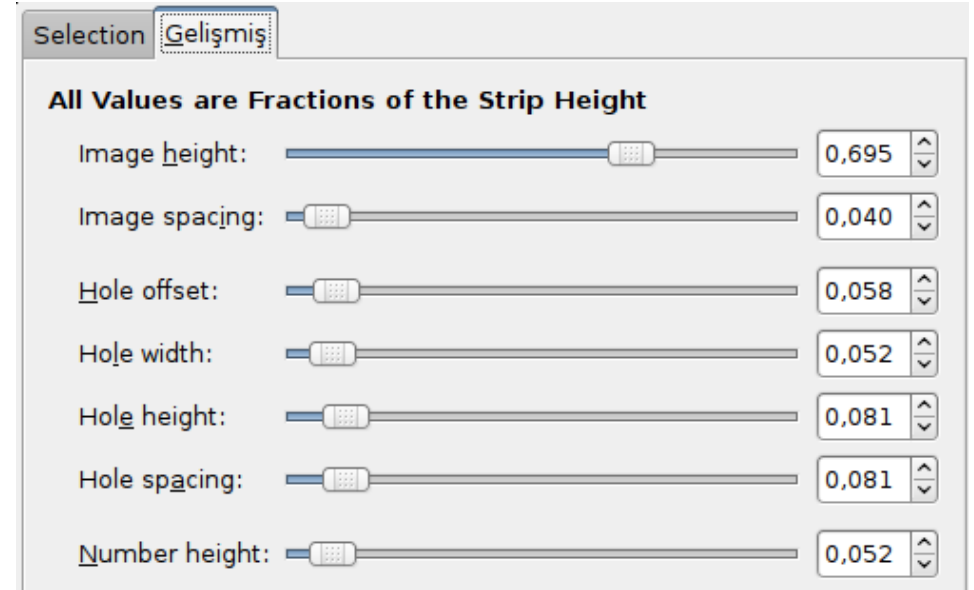
Available Images: Birleştirme için kullanılacak resimleri gösterir.

On Film: Birleştirmek için kullanılan resimleri gösterir.

Ekle: Birleştirilmesini istediğimiz resimleri film şeridine ekler.

Kaldır: Film şeridinde kullanmak istemediğimiz resimleri kaldırmak için kullanılır.

"Advanced" bölümünde yer alan ifadeleri incelersek;

Image Height: Film şeridinde yer alan her bir resmin yüksekliğini ayarlar.

Image Spacing: Film şeridinde yer alan resimler arası boşluğu ayarlar.

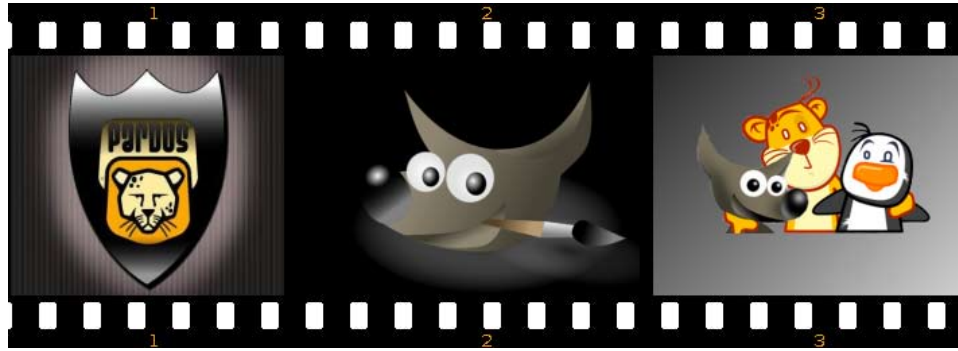
Hole Offset: Film şeridinde yer alan deliklerin yerini ayarlar.

Hole Width: Film şeridinde yer alan deliklerin enini ayarlar.

Hole Height: Film şeridinde yer alan delikler arası boşluğun yüksekliğini ayarlar.

Hole Spacing: Film şeridinde yer alan delikler arası mesafeyi ayarlar.

Number Height: Sayıların yüksekliklerini, resmin yüksekliğiyle orantılı olarak

ayarlar.

BÖLÜM 5 : GENERİK FİLTRELERİ

1. Convolution Matrix : Basit bir filtre oluşturmaya yardımcı olur. 5x5 piksel kutu içinde bulunan renk değerlerini, matristen aldığı değere uygun olarak çevredeki bütün piksellere ekler. Böylece matrise ekleyeceğiniz sayısal değerlerle çok değişik filtre efektleri elde etmeniz mümkün olur. Eksi sayı değerlerini de kullanabilirsiniz.

Açılan filtre penceresindeki ifadeleri incelersek;

Matrix

0	0	0	0	0
0	0	0	0	0
0	0	1	0	0
0	0	0	0	0
0	0	0	0	0

Divisor: 1   Offset: 0

☐ Normalise

☐ Alpha-weighting

Border

☒ Extend

☐ Wrap

☐ Kırp

Kanallar

☒ Kırmızı

☒ Yeşil

☒ Mavi

Matrix: İstedığımız değerleri kutulara gireceğimiz 5x5 matrisdir.

Divisor: İlk hesaplamadan elde edilecek sonuç bu değere bölünecektir. Genelde "1" kullanılır böylece sonucu etkilemez.

Offset: Bölme sonucuna eklenecek

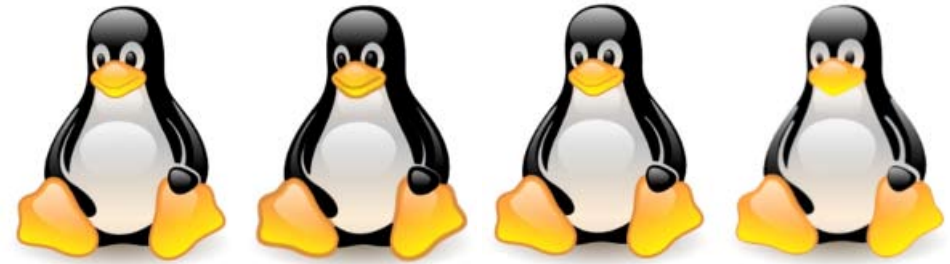
değerdir. Olumsuz sonuçları önlemek için kullanışlıdır. Negatif değer kullanılabilir.

border: İlk piksel kenara geldiğinde resimden atılır. Bu durumda hangi filtrenin seçileceği önemlidir :

- Extend: Bahsedilen bölüm hesaba katılmaz.
- Wrap: Bahsedilen bölüm karşı taraftaki piksellere geçer, böylece pikseller bir taraftan kaybolur ve öteki tarafa taşınır.
- Crop: Bahsedilen taraftaki piksellere herhangi bir şey yapılmadan resimden kesilip atılır.

Kanallar : Bir ya da daha fazla kanal seçilebilir.

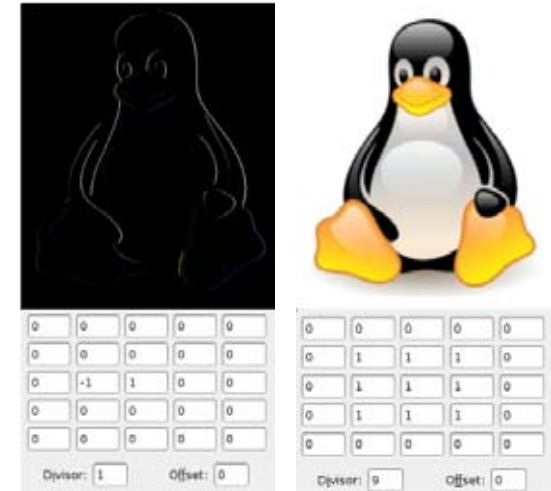
Alpha Weighting : Bu özellik seçili değilse filtre uygulanırken şeffaflık hesaba katılmaz .

Filtrenin işleyişi aslında bir dizi matematiksel işlemidir. Bu uygulamayı, biri resime ait olan, diğerini bizim belirlediğimiz iki matrisin çarpımı ve elde edilen sonucun resime uygulanması şeklinde özetleyebiliriz.

2. Dilate : Resimdeki koyu bölgeleri resme yayar, böylece resimdeki parlaklık azalırken koyuluk artar.

3. Erode : Resimdeki parlak bölgeleri resme yayar, böylece resimdeki parlaklık artarken

xfce

Xfce'de Masaüstünü Güzelleştirmek

Pardus'u ilk defa çalıştırdığınızda, siz de öncelikle masaüstünü kişiselleştirmeye yönelmiyor musunuz? Xfce ile ilgili ikinci yazımızda size bu konuda yardımcı olabilmeyi umuyoruz. :)

Özgürlüğün e-dergisi, Temmuz sayısında Pardus'ta Xfce4'ün nasıl kurulacağı üzerine bir makale yazmış ve makalenin sonunda da, sonraki sayılarımızda yine Xfce ile ilgili makaleler yazacağımı belirtmiştim.

Daha önce de anlattığım gibi, kimi kullanıcılarda Xfce'nin dezavantajları, kimilerinde de avantajları daha ağır basacaktır. İşte size avantajları:

- Basit, daha basit, olabildiğince basit! Ama görsellikten taviz vermeden..
- Beraberinde gelen ufak tefek programlar da Xfce'nin kendisi gibi basit.
- Programlar hızlı açılıyor, masaüstü karmaşık yapıdan olabildiğince uzak.

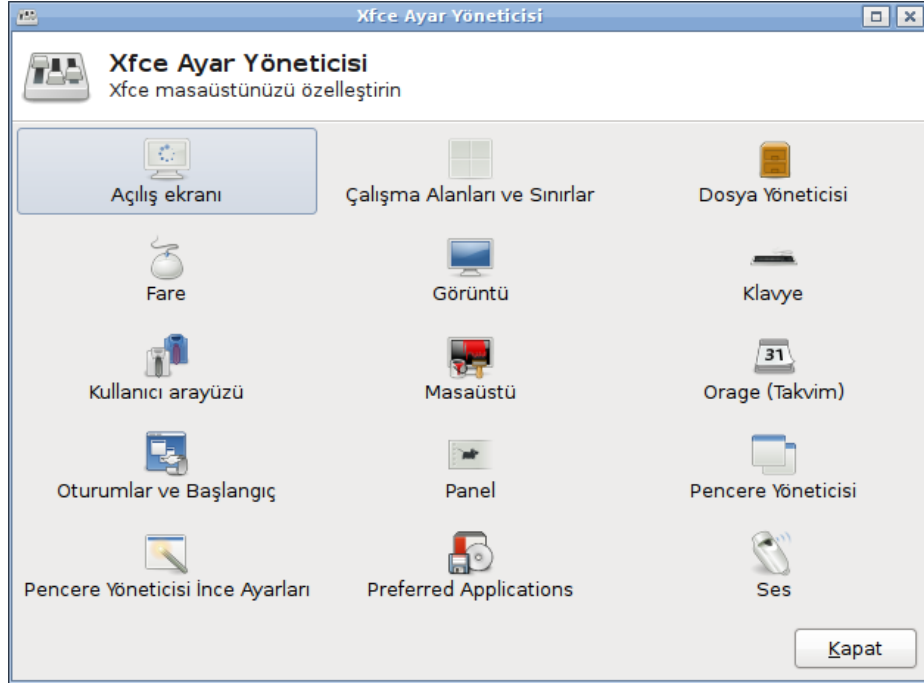
Dezavantajlarının başında ise, kendine ait ağ programcığı, e-posta ya da RSS okuyucusunun olmaması geliyor. Ancak bu eksiklikleri Pardus'ta KDE'nin programlarıyla giderebilirsiniz ya da üçüncü parti yazılımları seçebilirsiniz. İkinci bir dezavantaj ise, çok fazla kişiselleştirme yapamamanız. Ancak bu konudaki fikirler kişiden kişiye göre değişebilir. Sonuçta, kişiselleştirmeyi kabaca ikiye ayırabiliriz.

- Göze hitap eden kişiselleştirme
- Amaca hitap eden kişiselleştirme

Eğer amacınız göz zevkinizi bozmadan işinizi çabuk, sorunsuz ve sakın bir şekilde yapmaksa; Xfce sizin için gerçekten iyi bir seçime benziyor.

Xfce Ayar Yöneticisi

KDE’de kullandığımız Tasma gibi, Xfce’nin kendi içinde de bir küçük Tasma’mız var: Xfce Ayar Yöneticisi. Xfce menüsünden veya masaüstünde sağ tıklayarak, Ayarlar sekmesinde Xfce4 Ayarları seçeneği ile bu güzel ve basit yöneticimizi çalıştırabilirsiniz.

Ayar yöneticimizde, açılış ekranından tutun sese kadar ihtiyaç duyabileceğiniz her türlü ayar mevcut. Ama ben bu ayarların hepsinden bahsetmek yerine, masaüstümüzü nasıl kişiselleştirebiliriz, onu anlatmaya çalışacağım. İlk önce, sizin de çok hoşunuza gideceğini düşündüğüm bir seçeneği kurcalayalım:

Masaüstü

Sizi bilmem ama yeni bir oturum açtığım zaman benim ilk işim masaüstü resmini değiştirmek olur. Görüntü bölümünden “Resim Göster”e

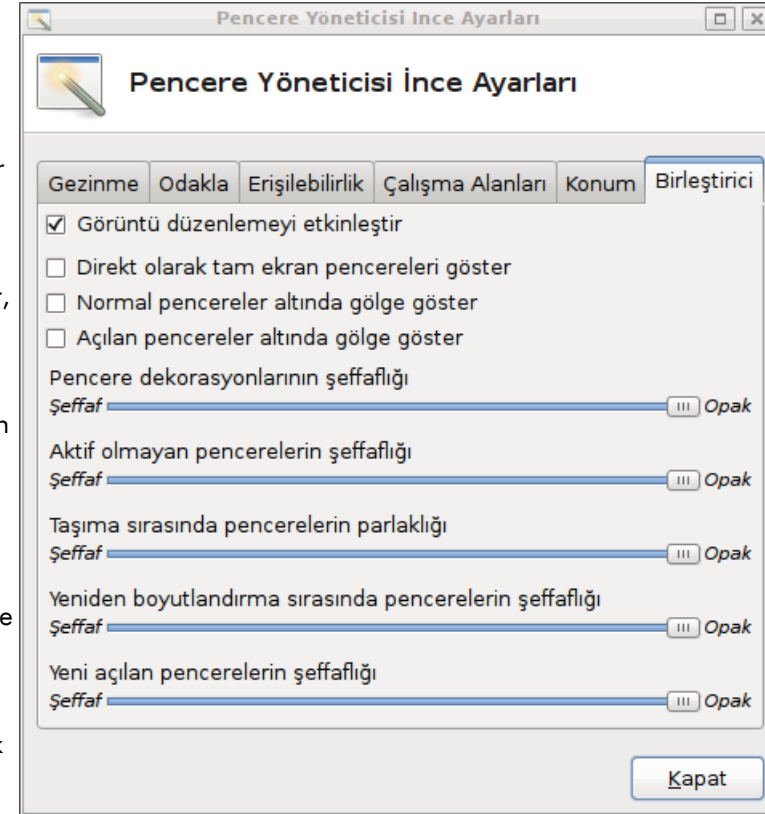

çentik atıp, alttaki metin girişinden de masaüstü resminizi seçin. Site tavsiyesi isterseniz, <http://www.deviantart.com>, tam bir resim deposu. “Davranış” sekmesindeki “Masaüstü Simgeleri” bölümünden de simgelerin büyüklüklerini ayarlayabilirsiniz.

Pencere Yöneticisi İnce Ayarları

Bu seçenekte sadece tek bir sekmeye değineceğim, diğerlerini keyfinize göre değiştirebilirsiniz. Birleştirici sekmesinde “Görüntü düzenlemeyi etkinleştir”e bir çentik atalım:

Altaki üç seçenekten benim özellikle tavsiye ettiğim ayar, “Açılan pencereler altında gölge göster” seçeneğidir. Sadece açık pencerelerin çevresi gölgeleniyor ve onun diğer pencerelerin önünde olduğu belirginleşiyor. Bu özellik, daha çok kenar genişliği sıfıra eşit olan pencere stillerinde faydalı oluyor. Böylece aktif pencere diğer pencerelerden daha kolay ayırt edilebiliyor. Çentiklerin altında yatay çizgilerle şeffaflık ve opaklık değerini ayarlamayı unutmayın. MacOSX kullanıcılarına bu özellik oldukça tanıdık gelecek. İşte size güzel bir örnek (inanın bana Compiz Fusion kullanmıyorum):

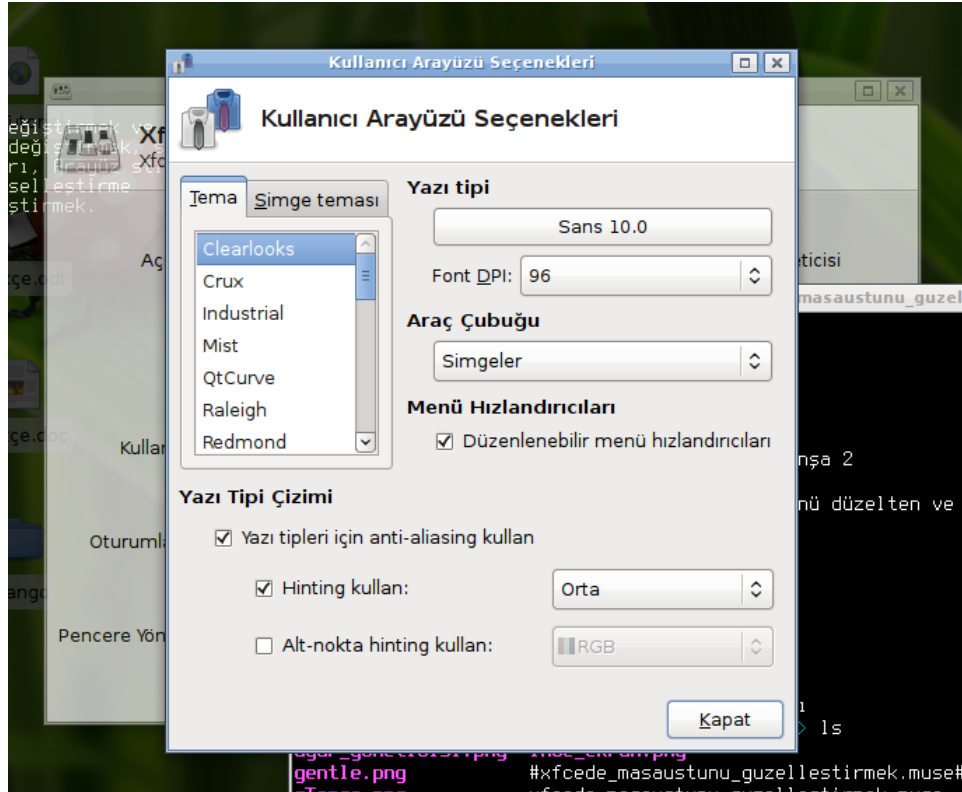

Kullanıcı Arayüzü

“Kullanıcı Arayüzü” penceresinde üç tip kişiselleştirme yapabiliyorsunuz. Bunlardan birincisi “yazı tipleri”. Yeni yazı tiplerini “Paket Yöneticisi”nden kurabilir

ya da Tasma'yı kullanabilirsiniz. İkinci ayar "pencere stilleri" üzerine. Gnome'un vazgeçilmez stili olan Clearlooks'u Xfce'de de kullanabiliyorsunuz. Sadece gtk-engines paketini kurup, buradan Clearlooks'u seçmeniz yeterli.

Üçüncü ayarımız ise, "simge teması"; yani ikonlar. Xfce'de ikon yüklemek için yapmanız gereken üç şey var:

1. Ev dizininizde -eğer yoksa- ".icons" dizini oluşturun: `mkdir ~/.icons` 2. Xfce-look ya da Gnome-look gibi sitelerden bir simge teması beğenin ve indirin. 3. Son olarak indirdiğiniz arşivi açın ve doğrudan .icons dizininin içine atın: `tar -xf xxx.tar.bz2 && mv xxx ~/.icons -r`

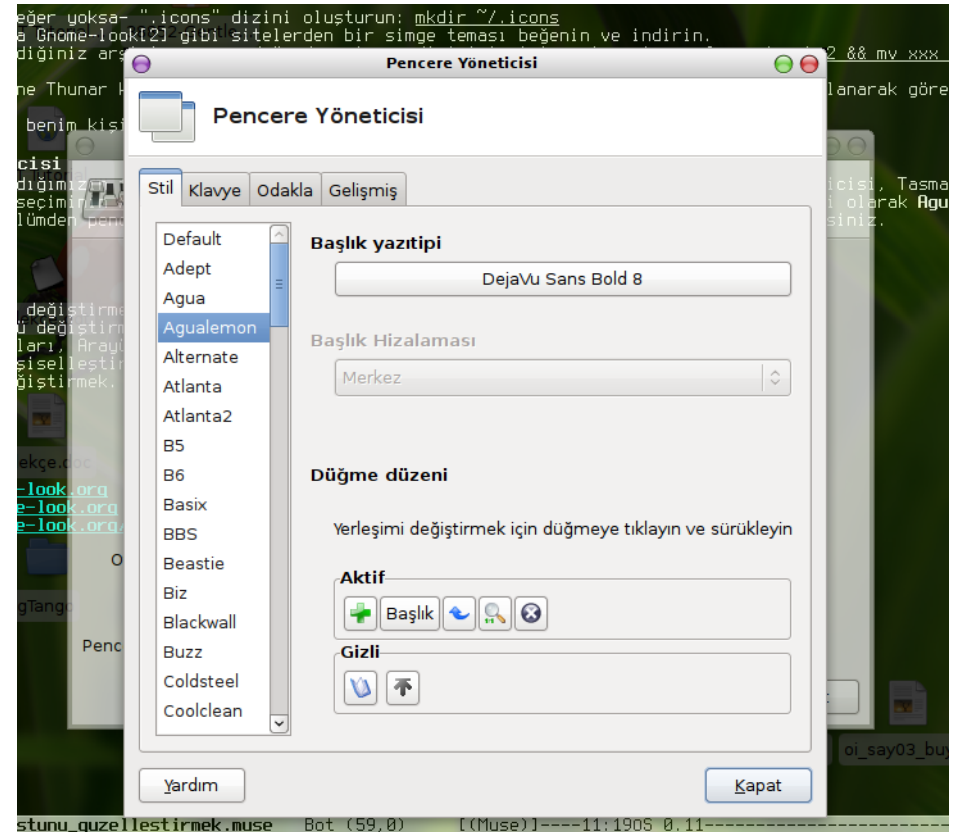
Not: Konqueror yerine Thunar kullanın. Thunar'da gizli dosyaları "Ctrl + h" tuş

kombinasyonunu kullanarak görebilirsiniz.

Simge teması olarak benim kişisel tercihim gTango, sizin de denemenizi tavsiye ediyorum. Bu arada, fare ikonlarını da .icons dizinine atın.

Pencere Yöneticisi

Evet, Pencere Yöneticisi, Tasma'da KDE için yaptığınız pencere seçiminin Xfce sürümünden başka bir şey değil. MacOSX tutkunlarına pencere stili olarak Aguamelon tavsiye ederim. Sağ alt bölümden pencere düğmelerinin düzenini, düğmeleri alta veya üste sürükleyerek değiştirebilirsiniz. Gelişmiş sekmesinde yerleşim ve boyutlandırma ile ilgili kurcalayabileceğiniz bir-iki ayar daha bulacaksınız.

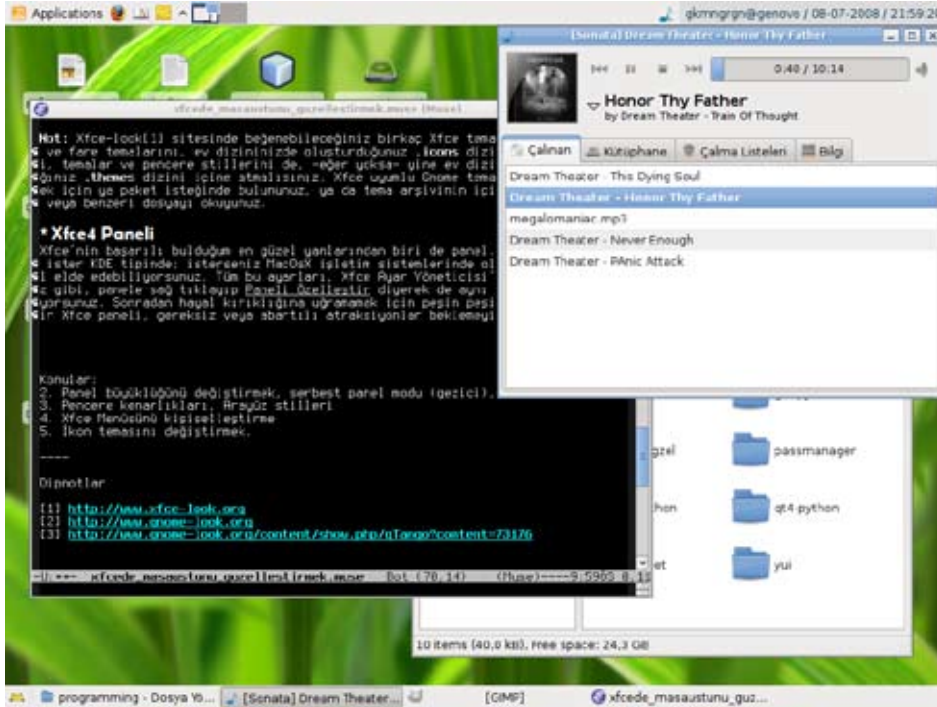

Not: [Xfce-look](http://xfce-look.org) sitesinde beğenebileceğiniz birkaç Xfce teması olabilir. Simge ve fare temalarını ev dizininizde oluşturduğunuz .icons dizinine attığınız gibi, temalar ve pencere stillerini de -eğer yoksa- yine ev dizininizde oluşturacağınız .themes dizini içine atmalısınız. Xfce uyumlu Gnome temalarını kullanabilmek için ya paket isteğinde bulununuz ya da tema arşivinin içinden çıkan INSTALL veya benzeri dosyayı okuyunuz.

Xfce4 Paneli ve Applet Denen Panel Eklentileri

Xfce'nin başarılı bulduğum en güzel yanlarından biri de "panel"i. İster Gnome, ister KDE tipinde, isterseniz MacOSX işletim sistemlerinde olduğu gibi bir panel elde edebiliyorsunuz. Tüm bu ayarları Xfce Ayar Yöneticisi'nden

yapabildiğiniz gibi, panele sağ tıklayıp "Paneli Özelleştir" diyerek de aynı ayarlara ulaşabiliyorsunuz. Sonradan hayal kırıklığına uğramamanız için peşin peşin söyleyeyim, bu bir Xfce paneli, gereksiz veya abartılı atraksiyonlar beklemeyin.

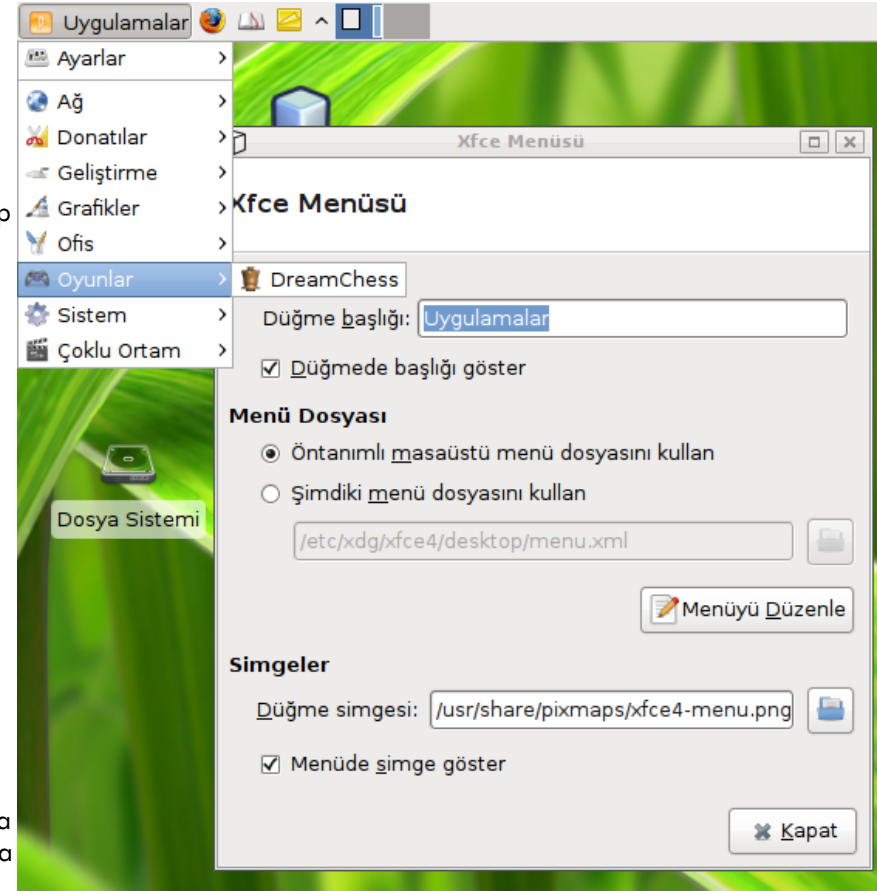
Gördüğünüz gibi, Gnome benzeri bir panel görünümüne sahip olmanız mümkün. Yapmanız gereken ise Panel Yöneticisi'ni biraz karıştırmak. Resimde Firefox simgesinin sağ yanında gördüğünüz iki buton birer "applet", yani panel eklentileri. Bunların bir kısmı depomuzda yer alıyor. Eğer paketlenmesini istediğiniz başka bir panel eklentisi varsa [Uluzilla](http://uluzilla.org)'mıza hata girin, mutlaka birileri sizinle ilgilenecektir.

Xfce Menüsünü Kişiselleştirmek

Evet, son olarak Xfce menüsüne el atıp bu ayki yazımızı sonlandıracağız. Xfce'nin menüsü, Gnome'un sadeliğini barındırıyor. Dilerseniz, kullanmadığınız menüleri gizleyip bazı menüler arasına ayrı ekleyebilirsiniz. Tüm bu kişiselleştirmeleri, Xfce menüsüne sağ tıklayıp "Menüyü Düzenle"yi seçerek de yapabilirsiniz.

Xfce Menüsü'nün paneldeki görünümünü nasıl değiştireceğinizi merak ediyorsanız, menüye sağ tıklayıp Özellikler seçeneğini kullanın.

Bu ayki Xfce yazımız bu kadar. Bundan sonraki sayımızda, başka bir konu ile tekrar görüşmek üzere. Özgür kalın.

Çeviri Yaparak Katkıda Bulunmak İster Misiniz?

Yerelleştirme
ve uluslararasılaştırmanın
genellikle aynı şey oldukları düşünülür
ve sık sık karıştırılır. Her ne kadar aynı
amaca hizmet etseler de, aslında
yerelleştirme ve uluslararasılaştırma
aynı şey değildir.

Yerelleştirme (y11e - localization - l10n), bir programın arayüzünde (kendisinde) ve yardım belgelerinde bulunan metinleri, başka bir dile (doğal olarak ve büyük ihtimalle kendi dilinize) çevirerek o programın başka dillerle de kullanılabilmesi için yapılan çalışmalardır. Hemen gözünüzün önünde bulunan bir örnek, bu programın menü çubuğundaki öğelerdir. Bu dosyaya bakmak için kullandığınız program hangisi olursa olsun, sizin yukarıdaki çubukta "Dosya" gördüğünüz yerde önceden "File" yazarken, yazılım artık sistemdeki ayarlara bakıyor ve

böylece İngilizce yerine Türkçe metinler gösteriyor. Kısacası, y11e programların farklı dillerde kullanılabilmesini sağlayan sistemdir.

Uluslararasılaştırma (u18a - internationalization - i18n) ise, ülkelerin uzunluk ve ölçü birimleri, noktalama işaretlerinin kullanım farkları gibi ülkeden ülkeye farklılık gösteren ölçüm ve yazım farklarının kullanılabilir olmasını sağlar. Örneğin İngiltere'de ondalık işareti olarak nokta kullanılırken, biz virgöl kullanırız

yerelleştirme

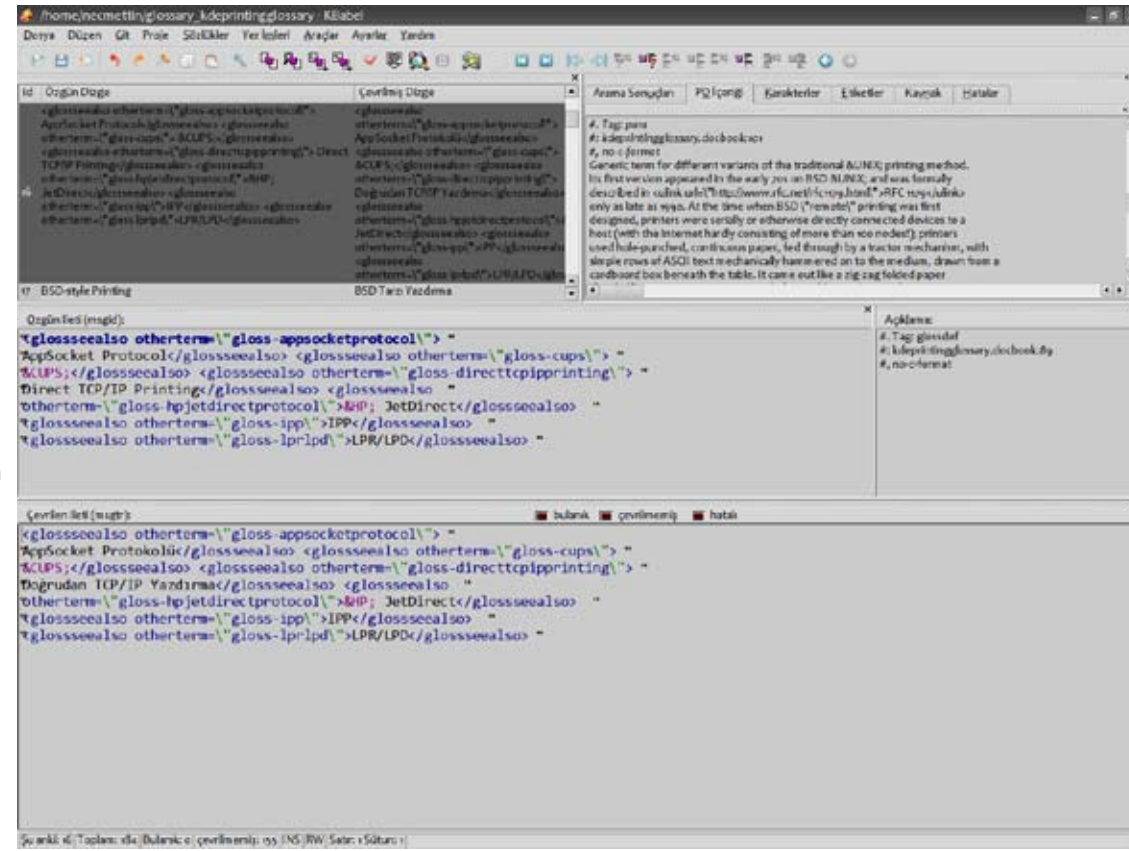
İşte uluslararasılaştırma, bu ve benzeri farkların kullanılabilir olmasını sağlama üzerine kuruludur. Yani u18a pek işten sayılmaz, asıl zor olan bizimkidir. ;)

Özgür yazılım camiasına çeviri yaparak katkıda bulunmak istiyorsanız, temel olarak çevirebileceğiniz üç grup şey vardır: Program arayüzleri, program verileri ve program belgeleri. Program arayüzü; programın menüleri, hata ve bilgilendirme mesajları ve programın pencerelerindeki yazılardan oluşur. Program verileri; arayüzde görünsün görünmesin, program tarafından kullanılan ve çevrilebilir olan metinlerden oluşur. (Bir dünya haritasındaki ülke ve şehirlerin adları gibi.) Program yardım metinleri ise; programın ve kullanılan sistemin

Kendi başınıza çeviri yapmaya kalkışmamanız önemlidir. Çevirisini yapmak istediğiniz uygulamanın çeviri ekibiyle görüşmelisiniz.

yardım menüleri, araçları ve siteleri vasıtasıyla ulaşılabilen ve programın kullanımını ve ilgili çeşitli detayları anlatan metinlerdir.

Burada önemli olan, kendi başınıza çeviri yapmaya kalkmamaktır. Neredeyse her özgür yazılımın bir çeviri ekibi vardır. Bir yazılımı, verilerini ya da belgelerini çevirecekseniz ilgili ekiple görüşmelisiniz, aksi taktirde çabanız boşa gidebilir.

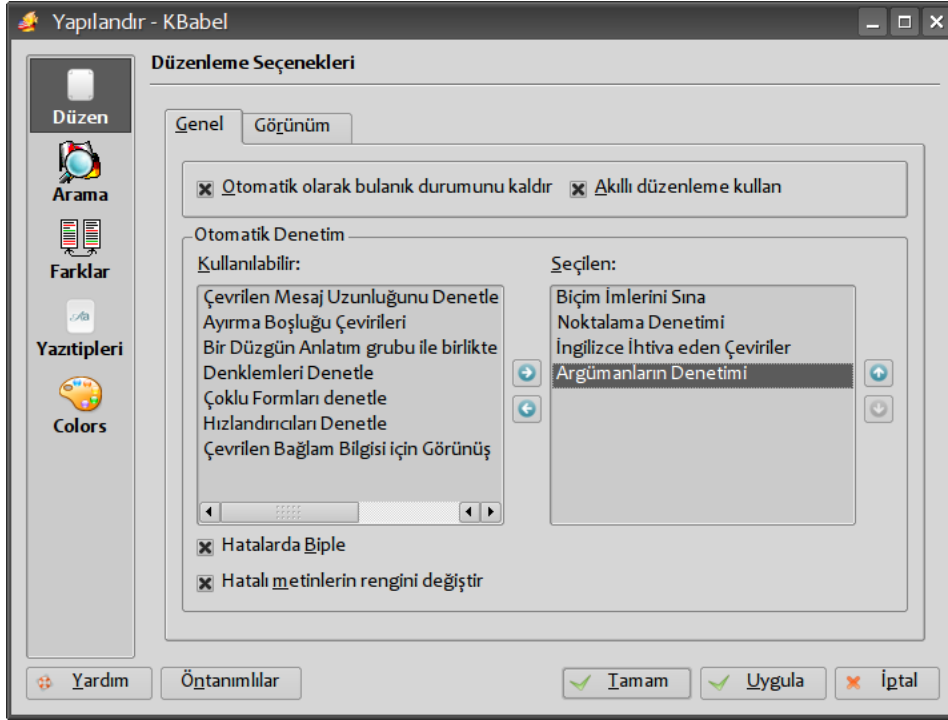
Eğer çevirisini yapmak istediğiniz uygulamanın bir çeviri ekibi yoksa, o zaman o uygulamanın geliştiricileriyle görüşerek o uygulamanın Türkçe çeviri ekibini başlatabilirsiniz.

Nereden Başlamalı?

Eğer özgür yazılım dünyası için çeviri yapmaya yeni başlıyorsanız veya başlayacaksanız, program arayüz çevirilerinden başlamanızı öneririm. Tecrübeniz arttıkça program verileri ve belge çevirme sırasıyla ilerleyebilirsiniz.

Bundan ayrı bir de hangi programı çevireceğiniz konusu var ki, o konuda izlemeniz gereken sıra da şu şekildedir: Gün içerisinde defalarca kullanılan ve özel bir amaca ya da sadece belirli bir kullanıcı kitlesine hitap etmeyen programlar (örneğin Kwrite, Mousepad), daha seyrek ama genel ve sık kullanılan programlar (OpenOffice Kelime İşlemci, Kopete, Konversation), yine sık kullanılan ama çok fazla teknik bilgi gerektirmeyen programlar (Kontact, KDiff3, Geany gibi...), sadece belirli bir kullanıcı kitlesine (örn. besteciler) veya belirli bir kullanıma (örn. nota yazmak) hitap eden programlar (örn. Avidemux).

Faydalı Bilgiler

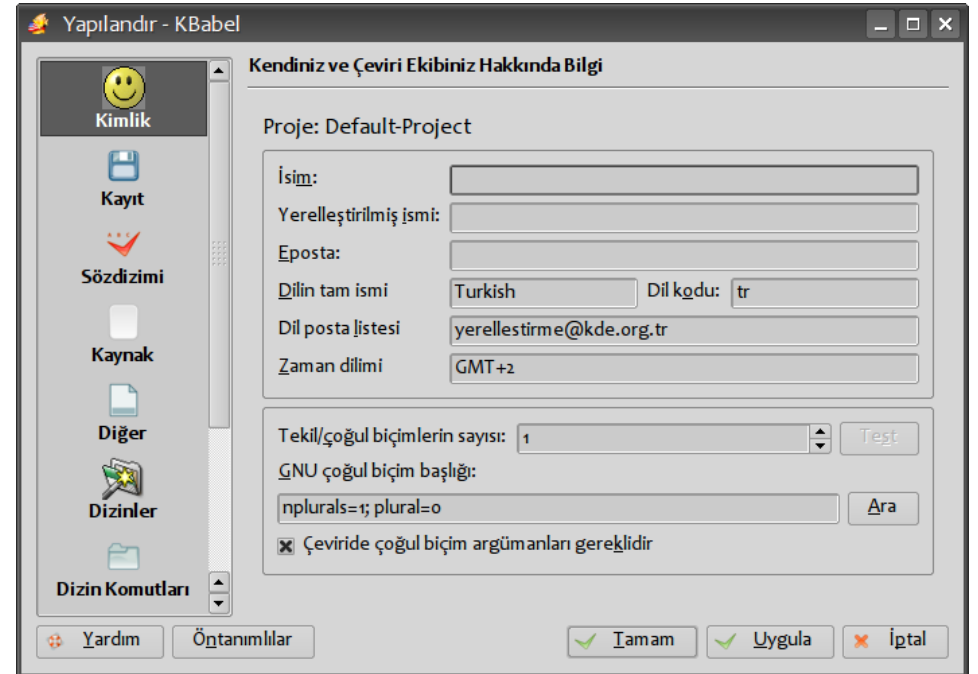
POT ve PO Dosyaları: Özgür yazılım dünyasında, programların içindeki (arayüzünde görünen) yazılar özel bir şekilde belirtilip hazırlanarak, program son kullanıcıya (bize, size, onlara, herkese) ulaşmadan önce "ileti kataloğu" (PO veya POT dosyası, mesaj kataloğu) denen özel dosyalar yaratılır. Bu ileti katalogları, programın kullanıcının istediği dilde görüntülenmesi için gereklidir. İleti katalogları sayesinde aslı İngilizce olan bir program başka herhangi bir dile çevrilebilir. Bir .pot dosyası içerisinde sadece çevrilecek iletileri taşır. Yani .pot dosyaları kök dosyalardır. Bir .po dosyası ise, içerisinde hem asıl iletileri hem de hedef dildeki karşılıklarını taşır. Aslında aralarındaki tek fark uzantıdır. Ancak bir .pot dosyası çevrileceği zaman önce .po uzantısıyla kopyalanır.

Özel Anlamlı Karakter (Kaçış Karakteri): İleti kataloglarında iletiler çift tırnakla sarıldığı için (örneğin "çeviri"), ", ', \ gibi bazı karakterleri kullanırken başlarına \ koymalısınız (\", \', \\ gibi). Ayrıca \n "yeni satıra geç", \t sekme işareti (tab) koy anlamlarına gelir. %1, %s gibi ifadeler "ilk parametre" veya "o sıradaki katar" gibi anlamlara geldiği için, metin içinde onları aynen kullanmalısınız. Bu %, ", ', \ gibi karakterlerin hepsine birden kaçış karakteri deniyor. Bir de Türkçe'ye has şöyle bir durum var: İngilizce yüzde ifadelerinde "%" işareti

sonda (5% gibi) olduğu için, Türkçe'de yüzde ifade eden durumları boşlukla ayırmakta fayda vardır ("% 5" gibi). Bunu da, kaçış karakteri olmasa bile, özel muamele görmesi gereken karakterler arasında düşünmekte fayda var.

İleti: İleti; bir cümle, bir yancümle (cümlecik), bir tamlama, bir kelime, menüdeki bir ifade ve -biçimlendirilmiş- bir sayı olabilir. Bu sayfayı okuduğunuz programı düşünün. Menüündeki "Dosya" kelimesi bir iletidir örneğin. "Yardım" menüsündeki "... hakkında" ifadesi de bir iletidir. İletiler, bir programın arayüzünü (veya başka bir şeyini) oluşturan parçalardır.

Bir ileti kataloğunda 500 tane ileti olabilir, ama bu 500 tane cümle çevireceğiniz anlamına gelmez. Bunların 50 tanesi sadece kelime, 20 tanesi sadece sayı, 5 tanesi cümle, geri kalanı tamlama olabilir. Bu sayılar dosyadan dosyaya değişiklik gösterir, dolayısıyla bugüne kadar çevirdiğiniz ileti sayısını hava atmak için kullanamazsınız. ;)

Bulanık İleti: Bulanık ileti, çevirisi düzgün olmayan (veya düzgün olmama ihtimali olan) ileti demektir. Çevirisini yaptığınız ama çevirisinin düzgün olmadığını, tam oturmadığını ya da bozuk olduğunu düşündüğünüz iletileri bulanık olarak işaretlersiniz. Böylece sizden sonra o dosyayı alan ya da o dosyayı kontrol eden kişi, hangi iletilerin özellikle gözden geçirilmesi gerektiğini bilir.

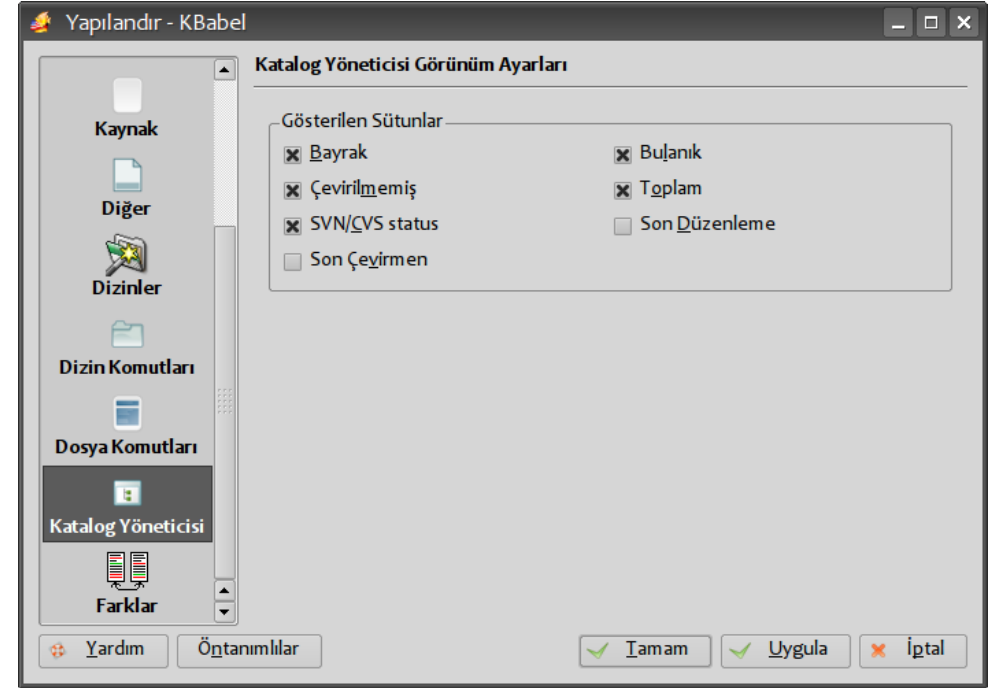
Hangi programı çevireceğiniz konusunda tecrübenize göre bir sıra izlemelisiniz.

Bir diğer kullanım amacı da, programın iki sürümü arasında değişen iletileri işaretlemektir. Örnekle açıklayalım: Mousepad programının 1.0 sürümü ile 1.1 sürümü arasında 10 yeni eklenen ileti ve 20 değişen ileti olsun. 1.0 sürümü için hazırlanmış olan Türkçe dosyasındaki tüm iletilerin de çevrilmiş olduğunu varsayalım. 1.1 sürümünü Türkçeleştirme görevini alan kişi, ilgili dosyayı (1.0 sürümü Türkçe dosyasının üzerine eklenmiş 1.1 Türkçe dosyasını) açtığında 10 çevrilmemiş ve 20 bulanık (asıl metnin değiştiği, dolayısıyla çevirisinin de elden geçmesi gereken) ileti görecektir. Böylece hangi iletilerin değiştiğini, hangilerinin elden geçmesi gerektiğini bilmek mümkün olur.

Çeviri sistemi gereği, programların arayüz çevirilerinin saklandığı dosyalarda kaynak (İngilizce) metin değiştiğinde hedef (Türkçe) metin "bulanık" (elden geçmesi gerek) diye işaretlendiği için çevirilerin hiçbir kaybolmaz. Bu nedenle programlar devamlı güncellendiği, nasıl olsa bir süre sonra sil baştan yapılması gerektiği için çevirmenin anlamsız olduğu argümanı geçerlilik taşımaz..

Kısayol Belirtecisi ya da Hızlandırıcı: Kullandığınız herhangi bir programda, belirli yerlerde (menülerde, düğmelerde, vb.) altı çizili harfler bulunur. Bunun kaynak hali, yani o harfin altının çizilmesini sağlayan hali, o harften önce konan bir semboldür. Bu sembol KDE uygulamalarında "&", GNOME uygulamalarında ise "_" sembolüdür. Örnekleyelim: Bir KDE uygulamasının menüsünde "Dosya"daki "D"nin altında çizgi varsa, ilgili PO dosyasındaki ilgili yerde "&Dosya" yazıyordur. Eğer uygulama KDE değil, GNOME uygulaması olsaydı, "&Dosya" yerine "_Dosya" yazıyor olacaktı. İşte o sembole "kısayol belirtecisi" veya "hızlandırıcı" (accelerator) denir. Ben birincisini tercih ediyorum.

Kısayol Belirtecinin Kullanımı: Bir uygulamanın ana menüsünün şöyle

olduğunu farzedelim: "_File_Edit_View" (elbette siz _ sembollerini arkalarındaki harfin altında göreceksiniz). Bu durumda çevirisi şöyle olabilir örneğin: "_Dosya Düzen Görünüm". Burada "D"lerin ikisinin de soluna "_" koymak mantıklı değildir, çünkü o zaman programı kullanacak olan kişi iki kez Alt+D basmak zorunda kalır. Kısayol belirteçlerinin belirlenmesinde önemli olan, aynı seviyedeki (örneğin "Dosya" menüsünün altındaki) kısayol belirteçlerinin birbirleriyle çakışmamasını sağlamaktır. Aynı seviyedeki öğelerde, öğelerin kısayol belirteçlerinin farklı olması uygulamayı kullanacak kişileri fazladan tuş basmaktan kurtarır. Dolayısıyla kullanılabilirliği arttırmak adına çevirilerimizde buna da dikkat etmeliyiz.

Kısayol Belirteçlerinin Birbirleriyle Çakışması: Eğer çevirisini yapmakta olduğunuz uygulamayı daha önce kullandıysanız, hangi öğelerin aynı seviyede olduğunu tahminen bilebilirsiniz. En doğrusu o uygulamayı kurup menülerini ve ekranlarını gezerek kısayol belirteçlerini kontrol etmektir, ama bunu yapana rastlamak zordur ;). Eğer siz göz kararı bilebiliyorsanız, kısayol belirteçlerini ona

göre ayarlamak en hızlısıdır. Önemli olan bir başka şey de, kaynak metinde kısayol belirteci varsa, hedef metinde de olmasıdır.

Birbirleriyle çakışmadıklarını anlamamanın tek yolu, yaptığınız çeviriyi denemektir. O anda deneme imkânınız yoksa bile, ilgili uygulamayı kullandığınız zaman ilk işiniz kısayol belirteçlerini kontrol etmek olursa uygulamanın kullanılabilirliğini artırma şansımız olur.

bile kullanabilirsiniz. Ama çeviri için özel hazırlanmış programlardan birini kullanmak işinizi kolaylaştıracaktır. KDE kullanıyorsanız KBabel, GNOME ya da Xfce kullanıyorsanız POEdit tavsiye edebilirim. Ayrıca Windows kullandığınız zamanlarda da POEdit (ya da başka yazılımlar) kullanabilirsiniz.

Anlamını çözemediğiniz ya da anlamından tam emin olamadığınız kelime, ifade ve cümleler için çevirinin bağlı olduğu proje grubuna danışabilirsiniz. Türkiye'deki

Got Linux?

Anahtar: Özellikle PO dosyalarında, bazı iletilerde bazı açıklamalar görürsünüz. Bu açıklamaların bazıları kaynak metnin çevrilmeyeceğini, onun yerine başka bir şey yapılacağını anlatır. Bazıları ise çevirirken nelere dikkat edileceğine işaret eder. Örneğin, kaynak metin "TRANSLATORS" olarak verilmişse ve açıklama olarak "#Use Name <email> seperated by \n" gibi bir ifade verilmişse, siz hedef metin olarak "ÇEVİRMENLER" yazmayacaksınız demektir. Onun yerine "Adım Soyadım <aha_buda@meyiladresim.kom>\nÖbür Eleman <bak_buda@meyiladresim.org.tere>" yazmanız gerekir (elbette isim ve e-posta adresleri farklı olacak ;)).

Tavsiyeler

Çeviriyi yapmak için kullanacağınız program aslında tamamen size kalmıştır. İsterseniz, sıradan bir düz metin editörünü (örneğin KWrite programını)

başlıca çeviri ekiplerinin listesini yazının sonunda bulabilirsiniz. Soracağınız soruların net bir cevabı oluşturulana kadar ilgili iletiyi ya da iletileri bulanık olarak işaretleyip daha sonra dönmek üzere bırakırsanız, bir karara varıldığında o iletiye/iletilere geri dönüp gereken düzeltmeyi yapabilirsiniz, aksi taktirde takip etmeniz zor olacaktır. Eğer çeviri ekibi net bir karara ulaşamazsa, ifadeyi bulanık olarak bırakın ve öyle teslim edin. Dosyadaki her iletiyi mükemmel bir şekilde çevirmeniz şart değil, çevirebildiklerinizi çevirebildiğiniz kadarıyla çevirmeniz bizler için yeterli.

Eğer sizi çok zorluyorsa, benim tavsiyem çeviriyi sizden daha tecrübeli birisine paslamanızdır. Eğer "Varsın zorlasın, ben de bir yandan öğrenirim." diyorsanız, o zaman çeviriyi projenin y11e-u18a ekiplerine sık sık danışarak yürütün. İş, bu şekilde belki çok daha yavaş gider, ama böylece siz de tecrübe kazanırsınız

ve daha sonra yakın zorlukta bir çeviriyle karşılaştığınızda önceki kadar zorlanmazsınız.

Hedef metin alanları tamamen boş bir dosya, aslında en kolayıdır. Önce kaynak metinlere hızlıca göz gezdirin ve bu dosyanın sonunda listesini bulacağınız çeviri ekiplerinin sözlüklerinden, kaynak metinlerde kafanıza takılan ifadeleri kontrol edin ve o karşılıkları bir kenara not edin. Eğer o sözlüklerde bulamadıklarınız olursa, onları da projenin e-posta listelerine hemen danışın, böylece siz o cümleye/ifadeye/tamlamaya geldiğinizde çevirisi netleşmiş olur. Çevirileri yaparken dikkat edeceğiniz şeylerin listesini aşağıda bulabilirsiniz. Aşağıdaki tavsiyeleri de okuduktan sonra işe girişin.

*Çeviri sırasında kullandığınız kelime ve ifadelerin o yerelleştirme projesinde kullanılan kelime ve ifadelerle örtüşmesi gerekir. Örneğin, o projede “library” yerine “kitaplık” kullanılmışsa siz “kütüphane” olarak çevirmeyin. Eğer “kitaplık” çevirisinin yeterince iyi olmadığını düşünüyorsanız bunu çeviri ekibiyle paylaşın ve kararın birlikte alınmasını sağlayın.

* İfade tarzlarının yapmakta olduğunuz çevirinin aslı (kaynak metin) ile uyumlu olmasına dikkat edin. Örneğin, programın kendisi esprili metinler içermiyorsa siz esprili davranmayın.

* İzole (yalnız başınıza) çalışmayın. Çeviri ile ilgili olarak ne yaptığınızdan ve tahmini bitiş zamanından takım koordinatörünün haberi olsun.

* Eğer uzun süre çeviriye katkıda bulunamayacaksanız, bunu takıma ya da koordinatöre bildirin. Özgür projelerin çeviriyle ilgili çalışmaları genellikle büyük olduğu için, takım çalışması en önemli öğedir.

* Takıldığınız yeri sormaktan çekinmeyin. Kendi başınıza karar vermek yerine, daha tecrübeli olanların tecrübelerinden faydalanın.

* Belirli ifadeler için belirli çeviriler bulunur. Bunları çeviri ekibinden öğrenin ve bu çevirilere sadık kalın. Oturmuş bir çeviriyi takımın onayı olmadan değiştirmeyin.

* Emin olmadığınız ya da yeterince düzgün olduğuna inanmadığınız iletileri bulanık işaretlemekten çekinmeyin.

* Çevirdiğiniz her dosyada, o dosyada sık kullanılan kelime ve ifadelerin karşılıklarını çeviri yaparken bir kenarda toplamanızı öneririm. Çeviriyi bitirdiğiniz zaman da, bu topladığınız karşılıkları projenin sözlük veritabanına gönderebilirsiniz. Böylece herkes faydalanabilir.

* Eğer PO dosyalarının yapısını iyice özümsemediyseniz, çeviriyi düz metin editörüyle yapmayın. KBabel veya POEdit gibi, özellikle PO dosyaları için hazırlanmış uygulamaları kullanın. Hem daha verimli olur, hem daha hızlı.

* .po dosyalarında satırların önemli olmadığını unutmayın. Metnin uygulamada bir sonraki satıra geçmesi için \n gereklidir. Bu kaçış karakterleri ile ilgilidir, \n yoksa görüntüde yeni satıra geçilse bile sonuçta geçilmez.

* Ne yaptığı hakkında az ya da çok (tercihen çok) bilgi sahibi olduğunuz programların çevirilerini tercih etmeniz, hem sizin hem de ekibin yararına olacaktır. Aksi durumda ise o uygulamayı kurup çevirisini yaparken bir yandan da ara sıra da olsa programı çalıştırıp hangi çevirinin nereye gideceğini görmekte fayda var ki bu çevirilerin istenen anlamı verdiğinden daha emin olmanızı sağlayacaktır.

TÜRKİYE'DEKİ ANA ÇEVİRİ ÇALIŞMALARI

[KDE Türkiye çeviri çalışmaları](#)

[GNOME Türkiye](#)

[OpenOffice.org Türkiye](#)

[Mozilla Türkiye](#)

PyQt Dersleri - 3

Önceki yazımızın sonlarına doğru belirttiğimiz gibi, bu yazıda çok basit işlevleri olan bir metin düzenleyicisi yapacak ve Python'un setuptools kitaplığını kullanarak uygulamamızı nasıl dağıtımına hazır hale getireceğimizi göreceğiz. Burada anlatılanları anlamak için önceki yazıları (1. ve 2. ders) mutlaka okumanız gereklidir.

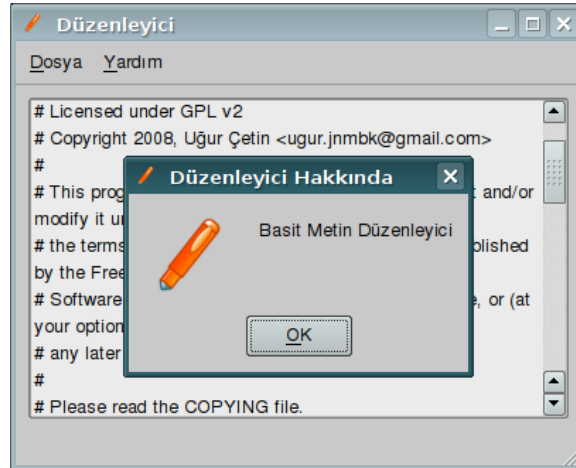

Bu ayki yazımızda yapacağımız uygulama, şimdiye kadar anlatılan bütün konuları kapsamakta. PyQt'yle birkaç tane uygulama yazdıktan sonra, programın dağıtımına hazır hale getirilmesi gibi bazı işleri sürekli tekrar etmektense, ilerki PyQt uygulamalarında kullanabileceğim çok basit bir iskelet yapısı oluşturdum. Artık bir uygulamaya başlarken bu iskelet yapı üzerinden ilerliyorum. İsterseniz siz de kullandığım bu yapıdan faydalanabilirsiniz.

Uygulama İskeletinin Oluşturulması

Bahsettiğim iskelet yapı aşağıdaki dosyalardan oluşuyor:

```
.
|-- AUTHORS
|-- CHANGELOG
|-- COPYING
|-- INSTALL
|-- MANIFEST.in
|-- README
|-- TODO
|-- data
|-- editor
|-- editor.desktop
|-- editor.png
|-- editor.qrc
`-- editor_tr_TR.ts
-- editor
```



```
| |-- __init__.py
| |-- main.py
| `-- mainwindow.py
|-- setup.py
`-- ui
   |-- mainwindow.ui
```

PyQt ile yapılan açık kaynaklı uygulamalarda, Qt'yi geliştiren Nokia'nın (önceden Trolltech) belirlediği bir lisans kısıtlaması var. Buna göre açık kaynaklı bir Qt uygulaması sadece GPLv2 ya da GPLv3 lisanslı olabilir. Bu nedenle iskelet yapıda herhangi bir özgür yazılımda olması gereken dosyaları (AUTHORS, COPYING, vb.) da ekledim ve tüm geliştiricilerin anlayabilmesi için programın kodlarında ve dosya adlarında sadece İngilizce kullandım. Dosyaları bu adresten indirip istediğiniz gibi düzenleyebilirsiniz:

Şimdi, hangi dosyanın ne işe yaradığını görelim.

Ana dizindeki dosyalar

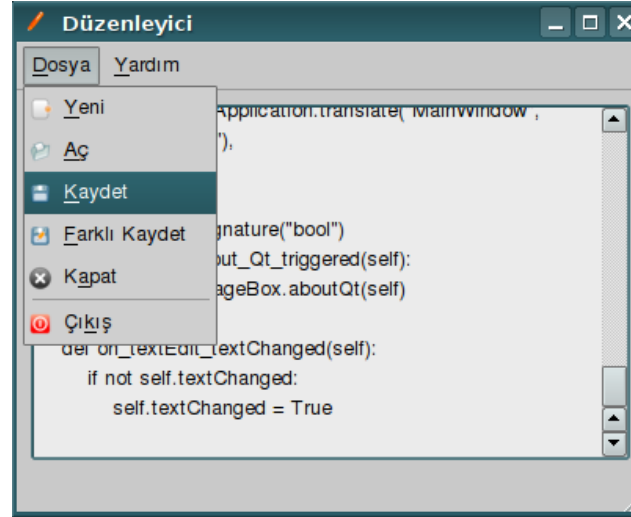
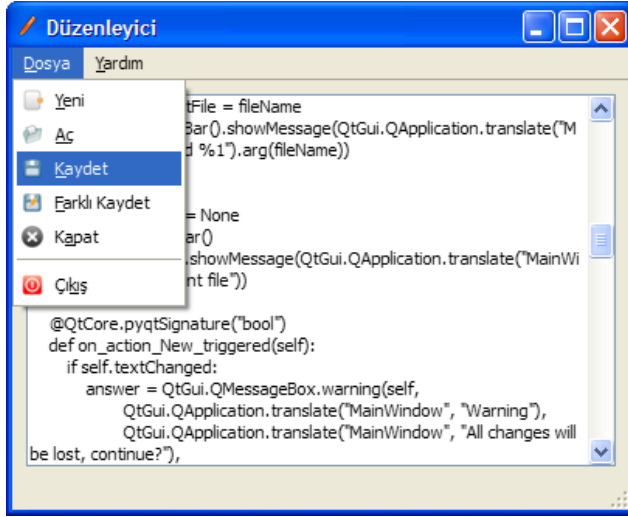
AUTHORS: Uygulamayı yazan kişilerin adları ve e-posta adresleri.

CHANGELOG: Uygulamanın hangi sürümünde nelerin değiştiğini listeleyen belge.

COPYING: GPLv2 veya GPLv3 lisansının tam metni.

INSTALL: Uygulamanın nasıl kurulması gerektiğini açıklayan metin.

README: Uygulamayı tanıtan ve nasıl kullanılacağını anlatan metin.

editor.qrc: Programın veri dosyalarının yerlerini gösteren xml dosyası. Qt Designer ile açılabilir.
editor_tr_TR.ts: Programın Türkiye Türkçe'sini içeren çeviri dosyası. Qt Linguist ile açılabilir.

"ui" dizindeki dosya

mainwindow.ui: Programın ana penceresi. Qt Designer ile açılabilir.

"editor" dizindeki dosyalar

__init__.py: Programın sürüm bilgisini ve paket adını içeren dosya. Herhangi bir Python uygulamasında from editor import main diyebilmemiz için bu dosya gereklidir.

"Uygulamamız kodu değiştirmeden Windows ve Pardus altında aynı şekilde çalışabiliyor"

TODO: Uygulamada yapılması planlanan işlerin listesi.

setup.py: Python'un setuptools kütüphanesini kullanan bir kurulum betiği. Bu betikte PyQt uygulamaları için faydalı olabilecek bazı eklemeler yaptım. Bu eklemeler sayesinde python setup.py build komutunu verdiğinizde .ts dosyaları lrelease-qt4'ten geçerek .qm dosyasına; .qrc dosyaları pyrcc4'ten, .ui dosyaları da pyuic4'ten geçerek Python betiklerine çevriliyor ve programın dizinine konuyor. Her şey otomatik olduğu için size sadece pylupdate4 komutuyla .ts dosyasını güncellemek kalıyor.

MANIFEST.in: setuptools ile dağıtım paketi oluşturduğumuzda dağıtımda yer alacak dosyaların listesi. python setup.py sdist --formats bztar komutunu verdiğimizde uygulamamızın tar.bz2 paketi oluşacaktır. Daha sonra paketçiler bu tar.bz2 paketini kullanarak çeşitli dağıtımlar için paket (ör. pisi) hazırlayabilirler. Ayrıca python setup.py --help komutunu vererek diğer setup komutlarını da öğrenebilirsiniz.

"data" dizindeki dosyalar

editor: Programın adını taşıyan ve sadece programın ana modülündeki ana fonksiyonu çağırarak programın çalışmasını sağlayan küçük bir Python betiği. Pardus üzerinde setup.py ile kurulum yaptığınızda bu betik /usr/bin altına gidecektir.

editor.desktop: Programın, masaüstünüzdeki programlar menüsüne yerleşmesi için gerekli olan dosya.

editor.png: Programın simgesini içeren resim dosyası.

mainwindow.py: Ana pencerenin sınıfını içeren dosya.

main.py: Programın ana fonksiyonunu içeren, çalışmasını sağlayan dosya.

İskelet Programın Kurulumu ve Çalıştırılması

INSTALL dosyasında nasıl kurulup çalıştırılacağı anlatılmasına rağmen burada tekrar etmekte fayda var. Uygulamamızın çalışabilmesi için python setup.py build komutunu bir kere vermemiz gereklidir. Sonrasında python editor/main.py diyerek çalıştırmak mümkündür. Kurulum içinse python setup.py install yeterli olacaktır. Eğer KDE masaüstü kullanıyorsanız kurulumdan sonra menüdeki simgesini hemen görebilmek için kbuildsyscoca komutunu vermeniz de gerekecektir.

Kodları İnceleyelim

Bu seferki uygulamanın kodları çok uzun olduğundan dolayı burada vermeyeceğim. Dosyaların tamamını yukarıda verdiğim adresten indirebilirsiniz. main.py dosyamızda önceki yazıda da olduğu gibi sistem yereline göre dil dosyasını yükleyen ve ana pencereyi çalıştıran kodumuz bulunuyor. Bu sefer ek olarak iki satır daha eklendiğini göreceksiniz.

import signal

Bu satırda Python'un standart kitaplıklarından signal'ı kullanacağımızı belirtiyoruz.

signal.signal(signal.SIGINT, signal.SIG_DFL)

Bu satır sayesinde konsoldan PyQt uygulamamızı çalıştırırken ctrl+c tuşlarına basarak uygulamayı sonlandırabiliyoruz.

mainwindow.py ise programın ana penceresiyle ilgili her işlemin gerçekleştiği dosyamız oluyor. Burada kullanılan tüm Qt sınıfları hakkında bilgi almak için her zaman olduğu gibi Assistant'ta arama yapabilirsiniz. Şimdi bu dosyadaki önemli satırları inceleyelim.

```
from PyQt4 import QtGui
from ui_mainwindow import Ui_MainWindow
class MainWindow(QtGui.QMainWindow, Ui_MainWindow):
    def __init__(self):
        QtGui.QMainWindow.__init__(self)
        self.setupUi(self)
```

Aslında kodun bu bölümü pencereyi işlevsiz olarak başlatmak için yeterlidir. Fakat işlevsiz bir uygulama istemediğimiz için nereye tıklandığında ne iş yapılacağını da yazıyoruz.

```
@QtCore.pyqtSignature("bool")
def on_action_New_triggered(self):
    if self.textChanged:
        answer = QtGui.QMessageBox.warning(self,
            QtGui.QApplication.translate("MainWindow", "Warning"),
            QtGui.QApplication.translate("MainWindow", "All changes will be lost,
            continue?"),
            QtGui.QMessageBox.Yes|QtGui.QMessageBox.No,
            )
        if answer == QtGui.QMessageBox.Yes:
            self.newFile()
        else:
            self.newFile()
```

Buradaki ilk satır kendinden sonra gelen otomatik bağlantının sadece "bool" tipinde sinyal verildiği zaman çalışmasını sağlıyor. Yani kısacası o satır olmasaydı File>New tıklandığında alttaki kod iki kere çalışırdı diyebiliriz.

Daha önceki derslerde anlatıldığı gibi, pencere sınıfı içindeki on_nesneadı_ sinyali şeklinde metod tanımlamaları setupUi çağırıldığı zaman otomatik olarak ilgili sinyale bağlanıyorlar. Tabi ki burada otomatik bağlantı yapmak

zorunda da değiliz. Pencere sınıfının __init__ metodunda QtCore.QObject.connect(nesne, QtCore.SIGNAL("sinyaladı()"), metodadı) şeklinde bir satır ekleyerek de istediğimiz sinyalleri istediğimiz metodlara bağlayabiliriz. PyQt ve sinyaller hakkında ayrıntılı bilgi için İnternet'te arama yaparak bazı kaynaklar bulabilirsiniz.

Kod parçamızın devamında ise yazının değişip değişmediği kontrol ediliyor. Eğer yazı değişmemişse hiçbir uyarı vermeden yeni bir dosya açabiliriz fakat değişmişse yeni dosya açınca bu değişikliklerin yok olacağını söyleyip kullanıcıdan onay almalıyız. Onay alırken gördüğünüz gibi Yes ve No düğmeleri olan bir QMessageBox oluşturuluyor. Daha sonra bu ileti kutusundan gelen sonuca (answer) bakılarak yeni dosya açılma işlemi gerçekleştiriliyor.

Farkettiğiniz gibi kod parçasındaki tüm iletiler İngilizce olarak yazılmış ve QtGui.QApplication.translate fonksiyonu içine alınmış durumda. Kodları bu şekilde yazdıktan sonra pylupdate4 editor/mainwindow.py editor/ui_mainwindow.py -ts data/editor_tr_TR.ts komutuyla Türkçe dil dosyasını oluşturup bunu Qt Linguist ile açarak

çevirisini yapabiliyoruz. Çeviri dosyası zaten varsa, bu komutu verdiğimizde sadece yeni eklenen ve değişen iletiler dosyaya eklenecek, önceki çevirilerimiz kabolmayacaktır.

```
currentFile = QtCore.QFile(fileName)
if not currentFile.open(QtCore.QIODevice.ReadOnly|QtCore.QIODevice.Text):
    self.statusBar().showMessage(QtGui.QApplication.translate("MainWindow",
        "Unable to open %1: %2").arg(fileName).arg(currentFile.errorString()))
else:
    self.textEdit.setPlainText(unicode(currentFile.readAll()), "utf8", "ignore"))
```

Dosya açan bölümdeki bu satırlarda bir metin dosyasının tek seferde UTF-8 kodlamasıyla nasıl okunabileceğini görebilirsiniz. Eğer dosya açılırken bir sorun oluşmuşsa bu sorunun ne olduğunu da yazacaktır. Kodun geri kalan kısmını keşfetmeyi size bırakıyorum. Bu keşifte Qt Assistant size her konuda yardımcı olacaktır. Bir sonraki yazıda görüşmek üzere ;).

“Kopyala Yapıştır Değil, Alinteri ve Gözyaşı”

Geçtiğimiz günlerde
TÜBİTAK’a veda eden
S.Çağlar Onur ile Linux,
Pardus, geliştiricilik ve
ekip üzerine keyifli bir
söyleşi gerçekleştirdik.

S.Çağlar Onur kimdir, nedir, ne yapar, ne yapmıştır da Pardus Projesi’ne dahil olmuştur? Bilgisayar, yazılım ve özgür yazılımla tanışıklığınızı anlatabilir misiniz? Yarışma sorusu gibi olmuş bu, hemen o düzlemde cevaplamaya çalışayım; S.Çağlar Onur, 1980 yılının Kasım ayında Ankara’da dünyaya gelmiş, ilkokul yıllarında Atari 800XL ile bilgisayar kavramı ile tanışmış ve daha sonra Commodore 64 ile kafa ayarı kavramını öğrendikten ve Amiga 500 ile disket değiştirme maratonlarından birinci çıktıktan sonra bu ilgisini üniversite yıllarına kadar PC’ler ile sürdürmüştür. O yıllara kadar süren insan-bilgisayar etkileşimli halini, ilkokul yıllığında da yazdığı gibi Bilgisayar Mühendisi olmaya karar vererek nihayete erdirmeye karar vermiş olması da şaşırtıcı değildir.

Atılım Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, Bilgisayar Mühendisliği bölümünde okurken, daha önce sadece kurmaya çalıştığı Linux işletim sisteminin öğrenim hayatı sırasında hallice işine yarayacağını düşünerek bir Linux kullanıcısı olmuş, bu süre zarfında o zamanlar kullandığı dağıtım projesine çeşitli şekillerde katkı vermiş, bu süreç içinde tanıştığı bir çok değerli insan ile birlikte geçtiğimiz yıla kadar üyesi olduğu Linux Kullanıcıları Derneği’nde çeşitli faaliyetlerde bulunmuş, Türkiye’nin birçok yerinde çeşitli konularda bolca seminer vermiş, bunları yaparken de 2. sınıfın sonunda stajyer olarak başladığı TÜBİTAK’ta yakaladığı yarı-zamanlı çalışma şansını bu kurum içinde web programcısı, proje sorumlusu ve sistem yöneticisi gibi farklı sıfatlar ile sürdürmüştür.

Üniversiteden mezun olmasının hemen ardından o zamanki adı ile Ulusal Dağıtım Projesi (Uludağ), günümüzdeki adı ile Pardus Projesi geliştirme ekibine katılmış ve burada yaklaşık 3.5 sene zevkle tam zamanlı olarak çalıştıktan sonra 4 Temmuz 2008 itibarıyla TÜBİTAK ile olan profesyonel ilişkisini sonlandırmıştır. Monitör ile sandalye arasında bulunmadığı zamanlarda yaptığı eylemler arasında fotoğraf çekmeye çalışmak ve piyano çalma gayretleri göstermek sayılabilir. Yarışmacı arkadaşlara başarılar dilerim...

Proje'ye katılırken işlerin bu noktaya varabileceğini, Pardus'un bu kadar gelişebileceğini hayal ediyor muydunuz?

Öncelikle Pardus'un teknik olarak geldiği nokta ile sosyal olarak varılan noktayı birbirinden kalınca çizgiler ile ayırmak gerektiğini düşünüyorum. Projenin web sayfalarında yazan tanımı, Pardus'u benzerlerinden ayıran en önemli noktalarından birinin teknik yenilikleri ve insan temelli düşünce yapısı olduğunu söyler. Daha ilk günlerinden itibaren tüm ekip bu benzerleri ne yapıyor, bu yaptıkları uzayındaki doğruları ve yanlışları neler, biz bu doğru ve yanlış kümesinden hangilerini tekrarlamalı veya hangilerini tamamen değiştirmeliyiz gibi yapılan işi tanımlarken hallice basit görünen ama süreci işletirken büyük bir bilgi birikimi ve disiplin gerektiren bir doğrultuda çalıştı. O yüzden teknik olarak geline noktanın kesinlikle bir tesadüf veya beklenilmeyen bir nokta olduğunu düşünmüyorum ve buraya gelirken atılan her adımın daha o adımlar atılmadan hesaplandığını biliyorum. Varılan sosyal noktaya gelince ise benzerlerinden fazlaca sahip olduğumuz teknik avantajlarımız, arkamızda TÜBİTAK gibi köklü bir kurumun bulunması ve benzeri sebepler ile bir ilgi oluşacağını düşünüyor ama bu ilginin kendi ayakları üzerinde bu kadar sağlam durabilen, hızla yaygınlaşsan, yurt içi ve dışında böyle dikkat çeken, gün geçtikçe gelişen & değişen ve büyüyen bir mekanizmaya dönüşebileceğini pek tahmin etmiyordum. Bu konudaki öngörülerim "kimse kullanmazsa bile biz kullanıyoruz nasılsa" ile sınırlıydı :) Fakat şimdi düşününce bizi bu güne getiren en temel şeyin profesyonel görünümlü amatör ruhumuz olduğunu düşünüyorum.

Eğer siz de projeyi "başarılı" olarak nitelendiriyorsanız, bunu sağlayan etmenleri sıralayabilir misiniz?

Herhalde en önemli etmen ekip içindeki tasviri imkânsız uyum, arkadaşlık ve beraber bir şeyler yapmanın verdiği haz olsa gerek. Ekibin projede görev almak için seçtiği elemanların (projeye eleman alımları ekibin oylaması ile yapılıyor) her açıdan doğruluğu da bu başarının tadı tuzu oldu diye düşünüyorum.

Sokaklarda görebileceğiniz birçok "tek tip" profesyonel bilişim dünyası çalışanının tersine, Pardus projesinde TÜBİTAK personeli olarak çalışan insanlar, "ben zaten bu işi yapıyordum, bu adamlar çıktı, üzerine bir de para veriyor. Ben kendimi garip zannediyordum, bunlar benden de garip" şaşkınlığı ile yaptıkları işe sonuna kadar inanarak bir bütünün parçası haline geliyorlar. Böyle bir kitlenin, her ne iş yapıyor olursa olsun, başarısız olmasına zaten ihtimal yok ki.

Linus Torvalds kodlamayı kendisi için bir nevi eğlence olarak tanımlamıştı. Sizin için bu ne kadar doğru? Eğer doğruysa Pardus için çalışırken işin eğlence boyutu sizi tatmin ediyor mu?

"Just For Fun" gerçekten konuya ilgi duyan herkesin mutlaka okuması gereken nefis bir söyleşi kitabı. Fakat bu kitaptan edinilmesi gereken ana fikrin "Yahu ne kadar çok eğleniyoruz. Eğlendikçe de kod yazıyoruz. Hanım oradan oynak bir müzik aç iyice şenlenelim." teması çerçevesinde sindirilmemesi gerektiğini de düşünmüyör değilim. Özgür yazılımcı olmak, çok yükseklerden bakınca bir felsefeye inanmak ve belki

bir yaşam biçimini benimsemek olarak anlatılabilir belki konuyu hiç bilmeyen birine. Bu yaşam biçimi içinde eğlence bir ürün de olabilir fakat bu ürün düşüncenin köklerinde yatan özgürlük, beraber bir şeyler yapabilmek, tüketmek yerine üretmek, paylaşmak, bilginin herkese ait olması gibi daha temel ham maddelerin ürettiği bir sonuç sadece. Bu yüzden “Özgür yazılım geliştirmek = eğlenmek”, “Özgür yazılım geliştiricisi = eğlenceli” gibi bir seri önermenin çok da gerçek olduğuna inanmıyorum. Günersan yazdığı kodları hep “Kopyala & yapıştır değil, alinteri ve gözyaşı” diye tanımlar, bu kadar eğlenceli olsa o böyle demezdi sanki :)

Fakat Pardus Projesi içinde geçirdiğim zamandan bir sonuca varmak zorunda kalırsam, özgür yazılım geliştirmek sizi mutlu eder, size başka yerde asla edinemeyeceğiniz sosyal tecrübeler kazandırır, bu sırada inceden inceye egolarınızı tatmin eder, beraber bir şeyler yapmanın tadına varırsınız, bu tadı aldıkça bir şeyler yapmaya motive olursunuz, ufacık da olsa bir şeyleri başardıkça çocuk gibi sevinirsiniz ve bunların sonucunda da ister istemez eğlenirsiniz sonucuna rahatlıkla varabilirim.

Yakın zamanda çekirdek ekip, aralarına sizin de dahil olduğunuz bir grup geliştiriciyle vedalaştı. Sizlerin gidişi, Proje bünyesinde uzun süredir çalışan geliştiricilerin sayısının önemli ölçüde azalması anlamına geliyordu. Bu ayrılıkları nasıl değerlendiriyorsunuz? Projenin gelecekteki günleri, ilerleyişi hakkında neler düşünüyorsunuz?

Ben klişeleri çok severim. Klişelerin bunca senedir halen var olma sebeplerinin, onların her şeye rağmen halen geçerli olmaları diye okumuştum bir kitapta ve çok hoşuma gitmişti. Bu yüzden gayet klişe bir cevap ile ayrılıklar da bu sürecin değişmez bir parçası diye cevap vermek istiyorum bu sorunun ilk bölümüne. Sonuçta ortada profesyonel olarak yapılan, bunun karşılığında da maaş alınan bir “iş” hali de mevcut.

Daha eskilerin TÜBİTAK çalışanı olmaktan vazgeçiyor olmalarının bir etkisi sanki bu bilgi birikimin veya tecrübenin de onlarla beraber uzaklara gitmesi gibi görünse de aslında bu doğru değil. Bir kere bu gidenlerin hiçbiri birer Pardus geliştirici olmaktan vazgeçmiş değil, zaman veya ilgi alanlarının değişmesi sebepleri ile eskiden gösterdikleri ilgiyi göstermiyor olabilirler fakat hepsi halen fikirleri sorulduğunda bunları paylaşıyor, üzerlerine iş alıyor veya onlara paslanan işleri büyük bir zevk ile yapıyor. Şu geçtiğimiz zaman açıkça gösterdi ki giden herkesin yeri aynı şekilde doluyor ve dolmaya da devam edecek.

Projenin kısa geçmişine bakınca 1.5 sene kadar başarı ile sürdürülmüş ve halen sürdürülen bir 2007 sürümü ve dumanı üstünde tüten bir 2008 sürümü mevcut

ortada. Her sürüm kendi iç dinamikleri ile bir diğerinden daha iyi, daha başarılıya doğru doğrusal bir başarımla gösteriyor. Bu yüzden 2009 veya bundan sonra çıkacak sürüm(ler) en az büyük abileri kadar başarılı ve iyi olacak, bu kadar zamanı bu ekiple geçirmiş olmam bu şekilde ahkam kesme otoritesini bana veriyor, o yüzden projenin gelecekteki başarılarına da eminim.

S. Çağlar Onur'un gelecekle ilgili planları nelerdir? Bir gün yeniden çekirdek ekibe döner misiniz?

Hayattan bugüne kadar öğrendiğim en yegâne ders, kendisinin gelecek ile ilgili çok ciddi planlar yapmaları veya tam tersine rüzgâr nereye eserse oraya savrulanları pek sevmediğidir. O yüzden bu sorunun ikinci bölümünü bir gün tekrar TÜBİTAK çalışanı olmayı şu an düşünmüyorum diye cevaplayabilirim ancak. Gene aynı çekinceler ile de umuyorum ki Pardus ve çevresinde yer almaya daha uzun zaman devam edeceğim diyebilirim sanki. Yakın zaman gelecek planlarım içinde ise mesela bilgisayarları falan bırakıp bir kasabaya yerleşip domates & salatalık yetiştirmek gibi sarsıcı veya çarpıcı şeyler yer almıyor, en azından şimdilik :)

Linux'un ev kullanıcıları açısından geleceğini nasıl tahmin ediyorsunuz? Özgür yazılımın geleceğini nasıl tahmin ediyorsunuz? Bununla ilgili birkaç hayalinizi bizimle paylaşır mısınız?

Çok parlak :), gerçekten örneğin şu dört senede gelinen noktaya dönüp bakılınca bunu tahminde bulunmaya zahmet bile etmeye gerek olduğunu düşünmüyorum. Özgür yazılımlar bu kadar kısa bir sürede Google gibi bir dev yarattı, Amazon, Facebook, Twitter v.s. gibi web dâhilerine güç verdi. Bir kere bu sayede biz farkında olmadan evlerimize girdi bile. Diğer yandan evlerdeki masaüstü bilgisayarlara bakacak olursak Linux artık "böyle de birşey var, ilginizi çekerse" halinden "bir alternatifiniz de var" noktasına gelmeli çok oldu. Birçok bilgisayar

üreticisi sadece Linux kurulu makina satmaya başladı, standartlar özgür olanlar arasından seçilmeye başlandı ve bunlar katlanarak çoğalmaya da devam edecek. Bu yüzden hem özgür yazılımların hem de Linux dağıtımlarının kişisel işletim sistemi piyasasında hali hazırda yediği paylarını kat ve kat artırmalarına bence öyle çok seneler yok ve yakın bir zamanda bugün nasıl Microsoft Windows işletim sistemini birçok yerde görüncü yadırgamıyorsak oralarda Linux gördüğümüz zaman da yadırgamamaya başlayacağız.

Linux geliştirme süreçlerindeki en büyük verimsizlikler sizce nerede ortaya çıkıyor? Ve siz bunu kişisel olarak nasıl engelliyorsunuz?

Ben sürecin en kuvvetli olduğu noktasının aynı zamanda onun yumuşak karnı da olduğunu düşünüyorum. Özgür, dağınık ve dağıtık yapı yaratıcılığı tetiklese de aynı zamanda bazı durumlarda istenmeyen düzensizliği de yanında getiriyor. Birçok özgür yazılım ana geliştiricisi uygulaması ile “n senedir” ilgilenmediği için neredeyse sahipsiz halde, bir sürü dağıtımın sadece kendi problemini çözen anlık çözümleri ile özgür yazılım dünyası içinde var olmak zorunda kalabiliyor gibi onlarca olası sorun saymak mümkün. Fakat bunların tamamı teknik değil sosyal sorunlar oldukları için kişinin bakış açısına göre bu doğru veya yanlış olabilir, ben burada benim doğrularımı paylaşıyorum, toplum henüz buna hazır değilse benim

yapacak bir şeyim yok :) Ben en başarılı özgür yazılımların arkalarında hep bir ticari kâr düşünen finansman olduğunu görüyorum (dipnot, bu böylesi doğru demek değil, mevcut durum bu demek). Bu finansman illa üretilen yazılımın da sahibi veya üreticisi olmak konumunda da değil. Örneğin MySQL veya Trolltech çift lisans politikaları ile ürettikleri enfes ürünlerin uzun süre (MySQL yakın zamanda Sun Microsystems, Trolltech ise Nokia Corp. tarafından satın alındı) boyunca ayakta kalmasını sağladıkları gibi, üretilen ürünün arkasında destek & eğitim ve benzeri kalemelerde de durarak ürettiklerinden kâr etmeyi de başardılar. Fakat diğer yandan örneğin Linux Çekirdeği arkasında direkt olarak bir finansman durmamasına rağmen gelişiminin 3/4’ünden fazlasını özgür yazılım geliştirerek para kazanmayı hedefleyen firmaların (Google, Redhat, Novell, Sony, IBM, HP ve niceleri) geliştiricileri tarafından sürdürülüyor, keza FSF’in haklarına sahip olduğu Glibc, GCC veya binutils’de benzer firmaların geliştiricilerinden besleniyor.

Özgür yazılım dünyasında da kurallar gerçek dünyada olduğundan farklı işlemiyor bence. Güçlü olan kazanıyor (buradaki güçlü finansal anlamda değil, belli bir olgunluğa ulaşan, bir kullanıcı kitlesi olan “doymuş yazılımlardan”

bahsediyorum), zayıf olan ise yerine başka biri daha iyisini yazana kadar var olmaya devam edip sonra yavaşça aramızdan ayrılıyor. Fakat bu tekrarlı evrim döngüsü yanında verimsizliği de peşinen getiriyor. Örneğin Pardus projesinin ilk zamanlarında en çok aldığımız eleştiri neden başka bir dağıtımı alıp değiştirmek yerine benzer işleri tekrarladığımızdı, fakat o gün yaptığımız analizler sonucunda bu tekrarın aslında bir tekrar değil bir başkalaşım olduğuna karar verdik ve bugün geldiğimiz noktada yüzlerce Linux dağıtımı arasında en modern altyapı ve araçlara sahip dağıtımdan biri olduk. Fakat bu yolculuk sırasında yaptığımız yanlışları (mesela 2007 ile gelen ÇOMAR’da o zaman bu

kadar olgun olmasa da D-Bus kullanmamayı seçmiştik fakat 2008 için bu kararımızdan vazgeçtik ve ÇOMAR artık IPC işlerini D-BUS üzerinden yapar hale geldi) da görmezden gelmedik ve elimizden geldiğince bunları da iyileştirerek yola devam ettik. Ben verimsizliği sürtmeye benzetiyorum ve doğru çözümün onu yok etmenin yollarını aramak değil onu azaltmanın yollarını aramaya oynamak olduğunu düşünüyorum.

Yıllar sonra.. bir gün, Pardus çekirdek ekip olarak bir araya gelip bir albüm yapmaya karar verseniz, kim hangi sazı çalardı? Ortaya çıkan ne tür bir müzik olurdu?..

Ben bu soruyu "Pardus ekibinin bir kısmından (herkese bir enstrüman bulma işi tahmin ettiğimden uzun sürdü, soruyu kestim :P) bir orkestra kurmaya kalksak, kim hangi enstrüman olur?" diye değiştirmek istiyorum, soruları cevaplayan ben olduğuma göre de kendi sorumu kendim sorup birkaç satır sonra da afiyetle cevaplıyorum diyerek devam ediyorum.

Erkan Tekman (gerçek hayatta Bass gitar çalar kendisi), ilk akla geldiği gibi "Orkestra Şefi" değil de bence böyle nerede ne konser verileceğini ayarlayan, salonları falan bulan, turne programı yapan orkestranın "Menajer"'i olurdu kesin. A. Murat Eren (gerçek hayatta Bass gitar çalar kendisi), hem çalması & dinlemesi, hem ustalaşması zor olan ama bir kere bünyeye sirayet edince sesini unutamadığın için olsa gerek, "Kanun" olabilirdi. Gürer Özen (gerçek hayatta Armonika çalar kendisi)'den harika "Davul" olurdu, böyle bütün parça boyunca sessiz sessiz bir kenarda dururken veya arkadan tempo verirken an gelirdi gümbür gümbür gelirdi. Barış Metin'den (gerçek hayatta Ney çalar kendisi) böyle bir gösterir ama anlaşılabilir hisliliği, bir anlatsa da dinlesek hali ile çok güzel "Flüt" olur. Koray Löker'den (gerçek hayatta Bass gitar çalar kendisi) muhteşem "Tef" olur, böyle şıkır şıkır olanlardan, bir çalıp iki dinleten halinden. Gökmen Göksel (gerçek hayatta hariçten gazel okur kendisi) olsa olsa "Borazan" olur, hiç ummadık bir anda çıkar solo falan atar, tüm dinleyenlerini ağız açık bırakır. Bahadır Kandemir böyle bir duran bir çoşan hali ile "Piyano" olur, o susar orkestra başlar, o başlar orkestra susar. Ekin

Meroğlu'ndan (gerçek hayatta gitar çalar kendisi) "Harp" olur çok güzel, böyle heybetli duruşu ile ahenkli kırılgan sesler falan çıkarır, tadından yenmez. Gökçen Eraslan yaylı dörtlüde "1. Keman" mevkiye oturur, parça başını sonunu o bulur, Ozan Çağlayan (gerçek hayatta gitar çalar kendisi), Pınar Yanardağ (gerçek hayatta gitar çalar kendisi) ve Fatih Aşıcı ise yaylı dörtlüyü tamamlar, 1. Keman'ın arkasını toplar. Serbülen Ünsal kesin "Saksafon"u olur, böyle bir girizgâh yapar sonra da uzun uzun çalar, neler anlatıyor acaba diye düşünür dinleyenler uzun zaman. Sonra Işıl Poyraz'ı da böyle az ama öz çıkan sesi ile "Zil" yaptık mı orkestra tamamdır. Benden de herhalde olsa olsa "Klarnet" olur, ama böyle uzun uzun neşeli çalınanından :)

Mania Drive

Arabayla Akrobasi Yapın!

Rampalardan fırlamak, çılgın
pistlerde yerçekimine meydan mı
okumak istiyorsunuz? O halde bu
oyun tam size göre!

Yapımcıların sözlerinden yola çıkarak ManiaDrive'in TrackMania oyununun bir klonu olduğunu söyleyebiliriz. Birçok yarış oyunu sizi grafikleriyle kendisine hayran bırakırken, ManiaDrive bunu size yaşattığı heyecan ile başarıyor. Gittikçe zorlaşan bölümlerde zamana karşı yarışarak kendinizi tatlı bir heyecana kaptırıyorsunuz. İsterseniz Pist Düzenleyicisi sayesinde kendi yarattığınız pistlerde yarışma zevkini bile yaşayabilirsiniz.

Raydium 3D oyun motoruyla geliştirilen ManiaDrive oyununa girdiğinizde ana menüde üç çeşit oyun türü olduğunu görüyorsunuz. Bunlardan birincisi "Story Mode" olarak geçen, başlangıç seviyesinde beş, profesyonel seviyede ise 12 bölüm içeren bir bölüm. "Beginner" seviyesinde oyundaki temel konuları öğrenirken "pro" seviyesinde

saatlerinizi online mücadelelere hazırlanarak geçireceğinizi söyleyebiliriz. Oyunun geliştiricileri, oyunu hızlı değil, temiz bir şekilde yeni özellikleri öğrenerek bitirmenizi tavsiye ediyor.

"Çok oyuncu Desteği"

"Internet Track" bölümünde, yarışmalarınız skorlarının kaydı canlı olarak tutuluyor ve diğer oyuncular arasındaki pozisyonunuz size bildiriliyor. Oyunun en heyecanlı kısmını oluşturan bu bölümdeki skora oyunun sitesinden ulaşip kendinize bir hedef biçebiliyorsunuz. Bu şekilde kendinizi kaptırıp oyunun başında durmadan daha üst seviyeler için yarışyorsunuz. Oyun sadece internet üzerinden değil, yerel ağ üzerinden de multiplayer olarak oynanabiliyor. Arkadaşlarınızla kimin daha hızlı(ve de dikkatli) bir pilot olduğunu öğrenmek isterseniz bu seçeneği kullanabilirsiniz.

ManiaDrive'in grafikleri, fizik sistemi ve müzikleri epey başarılı. Müzikleri özellikle açık kaynak kodlu oyunlar arasında en başarılı olanlardan. Fizik sistemi, aracın kontrolünü zaman zaman zorlaştırır da oyunu güzel yapan bu zorluklarla mücadele etmek. Sonuç olarak; Trackmania, Flatout gibi oyunlardan hoşlandığınız bu oyunu denemenizi tavsiye ederim.

Bilgiler:

[Web sitesi](#)

Çalışma Yolu:

Programlar > Oyunlar > ManiaDrive

Öğrenme Süresi: 30 dakika

Lisans: GPL

Değerlendirme:

Oynanabilirlik: 7

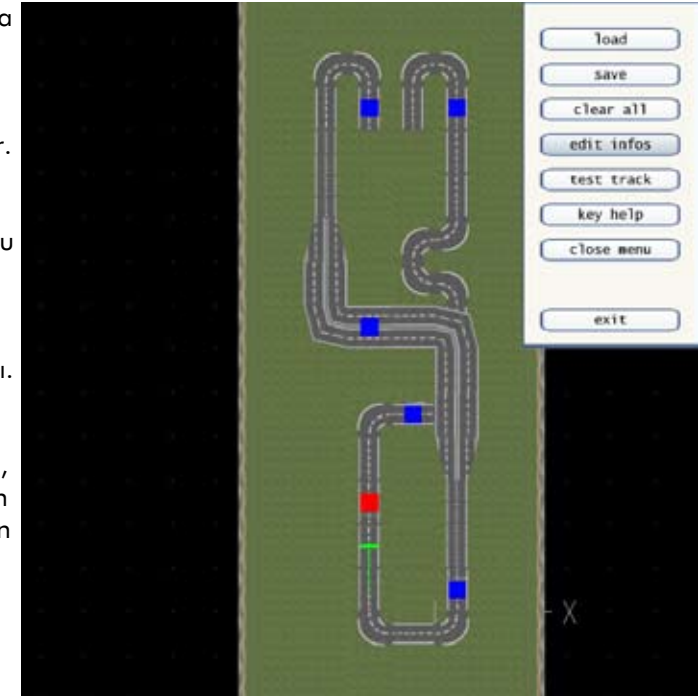
Grafik: 7

Ses: 7

Senaryo: 2

Atmosfer: 6

6.0

Özgürlüğün Sesi: Last.fm

Sesler, melodiler, diller değişse de varlığını sürdüren; insanın çağlardan beri vazgeçemediği bir sanat müzik... Müzik şimdi de, Last.fm ile hayatımızı keyifli kılmaya devam ediyor.

İnternet, inanılmaz derecede büyük bir dünya. Aklınıza gelen hemen her şey hakkında, istediğinizi bulabiliyorsunuz. Ama bazı siteler var ki varlıkları hayatınızı gerçekten (en azından bilgisayar başındayken) daha keyifli kılabilir. İşte bence bu sitelerden biridir Last.fm.

2002 yılında Londra'da kurulan bir İnternet radyosu ve kardeş proje Audioscrobbler ile Ağustos 2005'te birleşmiş bir müzik önerme sistemi olan Last.fm, kendini "sosyal müzik devrimi" olarak tanımlıyor. Last.fm gerçekten de bir devrim. Yazılımını bilgisayarınıza indirdiğiniz andan itibaren aklınıza gelen her dilde, her türde müziğe ulaşabiliyorsunuz.

Last.fm'in sitesine girdikten sonra yapmanız gereken ilk şey bir hesap oluşturmak. Hesabınızı gayet kolay bir şekilde oluşturduktan sonra, site üzerinde bir profil sayfası oluşuyor. Bu profil sayfasında resminizden dinlediğiniz şarkılara kadar her şey bulunuyor.

İkinci adımda ise yapmanız gereken Last.fm yazılımını bilgisayarınıza indirmek. Bu yazılım ile şarkıları etiketlendirmek suretiyle sınıflandırabilir, sevdiğiniz şarkılardan bir istasyon oluşturabilir, başkalarının oluşturduğu istasyonlardan kolayca müzik dinleyebilirsiniz. Siz müzik dinledikçe de dinlediğiniz

şarkılar birer birer skroplanır. “Bu da ne demek?” sorunuza cevap olarak şunu söyleyebilirim: Bir şarkının skroplanması, o şarkının adının Last.fm’e gönderilmesi ve profilinize eklenmesi anlamına geliyor. Bu sayede arkadaşlarınız (Evet; Last.fm’in, arkadaşları ve aynı müzik zevkine sahip insanları bir araya getirme gibi bir özelliği de var!) sizin en son hangi şarkıları dinlediğinizi görebiliyorlar. Bunun da şöyle bir güzel yanı var: Last.fm, dinlediğiniz şarkılardan yola çıkarak en çok dinlenen şarkıları gerçekçi bir şekilde listeliyor. Ayrıca bu şarkıları kategorize ederek sitedeki kullanıcılara da tavsiyelerde bulunuyor.

Last.fm’de komşularınız da var. Komşularınız, müzik zevki size uyan kullanıcılar. Bu kişiler dinlediğiniz müziğe göre oluşturuluyor. Komşularınızın olması için en az beş sanatçı dinleyip sitede bir haftayı doldurmanız gerekiyor.

Last.fm’in bir başka güzelliği de “Etkinlikler” başlığı. Burada, yaşadığınız şehre göre arama yapıp şehrinizdeki konserlerden haberdar olabiliyorsunuz.

Şimdi hepinizin aklından şu soru geçiyor: “Peki, bütün bunlar için para ödeyecek miyim?” İşte güzel bir cevap: Hayır. Bu hizmetlerin tamamı size ücretsiz olarak sunuluyor.

Müzik, insanın çağlardan beri vazgeçemediği bir sanattır. Sesler, melodiler, diller değişse de o hep vardır. Last.fm, müziğin günümüzdeki bir başka sunum şeklidir.

Açık kaynak kodlu ve GPL ile korunan Last.fm, sunduğu hizmetlerle şimdi “özgürlüğün sesi”dir.

Sizi de bu sesi dinlemeye davet ediyoruz.

